

Příliš vzdálená odpovědnost?
příspěvek k diskusi o současném rovingu

Tuto práci s radostí věnuji svým *sedmi učitelům*,
za dlouhá léta mnohdy báječných a inspirujících diskusí,
někdy i prudkých a vášnivých, ale nikdy ne nudných.

Obsah

Úvodní slovo	1
Kapitola 1 Mezi Normálností a Odpovědností	4
1. První rozdělení	4
1.1. Prvních deset let a kategorie normálního programu.....	4
2. Kategorie odpovědnosti	6
3. Celek, dvě strany jedné mince.....	6
Kapitola 2 Blízký skauting	7
1. Co je to Blízký skauting?	7
2. Některá témata Blízkého skautingu	7
3. Námitky.....	8
3.1. Námitka 1	8
3.2. Námitka 2.....	9
3.3. Námitka 3.....	9
3.4. Námitka 4.....	9
3.5. Námitka 5.....	10
3.6. Námitka 6.....	11
Kapitola 3 Vzdálený skauting	12
A/ Vzdálený skauting	12
1. Co je to Vzdálený skauting?.....	12
2. Některá témata Vzdáleného skautingu	12
2.1. Israel a Palestina.....	12
2.2. Bývalá Jugoslávie.	15
3. Proč Vzdálený skauting?	16
3.1. „Jaká jsou pro?“	17
B/ Otázka naivity.....	18
1. Naivní lidé.....	18
1.1. Měnit svět?.....	18
1.2. Jaký základ?	19
1.3. Komu Blízký a Vzdálený skauting slouží?	19
Kapitola 4 Filosofie skautingu	21
A/ Filosofie skautingu	21
1. Úvod	21
2. Skauting.....	21
I. "Co je to skauting?"	21
II. Základní rozlišení: Normálnost vs. Morálka	22

III. Reálný obraz: Normálnost a Odpovědnost	22
3. Diskurz – jiné pojetí skautingu	23
3.1. Výchova dětí	23
3.2. Přátelství	23
B/ Odpovědnost.....	25
1. Odpovědnost – co to je?	25
2. Odpovědnost v proměnách času	25
3. Co je tedy odpovědné dnes?	26
3.1. „Blízká odpovědnost“	26
3.2. „Vzdálená odpovědnost“	26
4. Vzdálená odpovědnost a My	27
4.1. Dva důvody proč by měla být "Vzdálená odpovědnost" i naší věcí	27
4.2. $a + b = c$	28
C/ Odpovědnost z jiného úhlu pohledu	28
1. Odpovědnost a Lumturo	29
2. Odpovědnost jako schopnost	29
Kapitola 5 Roveři&Rangers vs. Vedení, mezi diskusí a dialogem	33
A/ svoboda R&R	33
1. "Roveři se vedou sami"	33
2. Přímá a nepřímá odpovědnost za své jednání	33
3. Čtyři práva	34
4. Uvolnit prostor	34
B/ Svoboda vedoucích.....	34
1. Nový přístup? Jaký?	34
1.1. Platón?	34
1.3. Pětibodový vedoucí – jedno pojetí vedoucího	35
2. Jiný úhel pohledu: R&R na to ne-mají!	36
2.1. Úkol R&R a úkol pedagogů.....	36
3. Nikoho jsem se neprosil.....	36
3.1. Nikomu nechci radit.....	37
4. Úkol vedoucích	37
4.1. Odpovědnost celého vedení za program oddílu.....	37
4.2. Jak chápat roving?	38
5. Některé další otázky	39
5.1. Zahozená práce?	39
5.2. Není to nakonec znova to samé? Nekecáme jim do toho akorát?	39
C/ Prolínání dvou svobod	40

1. Dvě svobody	40
2. "Roveři se vedou sami" – moje odpověď	40
3. Čtyři práva – čtyři odpovědnosti	40
Kapitola 6 Závěr	42

Úvodní slovo

S rovingem jsem se pokoušel měřit své síly posledních několik let a ne vždy se mi v tom, díky mnoha pedagogickým chybám, kterých jsem se dopustil, a díky *akčnější* povaze sedmi roverů, kteří tvořili náš kmen, dařilo. Po dvou krásných i těžkých letech plných skvělých zážitků, na které rád vzpomínám i někdy vyčerpávajících bojů o každou píd' území (na které nakonec také rád vzpomínám), se náš roverský kmen rozhodl, alespoň oficiálně, skončit. To sice nebyl zdaleka ideální způsob, jakým bych si představoval zakončení existence roverského kmene, ale v nastavených podmínkách se nedalo nic dalšího podniknout, takže jsem to celkem vyrovnaně přijal. Navíc jsem sám nebyl do poslední chvíle schopný uspořádat si v hlavě a srozumitelně říct kde leží hlavní problémy a jaký zvolit optimální směr. Pustil jsem rovery z rukou, promyslel své nevalné možnosti dalšího působení v oddíle, porovnal to se svými dalšími životními plány a rozhodl se v posledních měsících před svou plánovanou cestou daleko za hranice podniknout svůj poslední pokus o závěr za svým roverským vedením. Posbíral jsem střepy svých zkušeností z práce s rovery a pokusil se je poskládat do čitelného obrázku, který bych mohl přednést na blížící se velké koncepční radě jako svou poslední tečku. Rada byla malým dvoudenním dobrodružstvím sama o sobě a žádného úspěchu jsem nedosáhl. Měl jsem sice už ve srovnání s minulostí víc jasno v tom, co bych chtěl o rovingu ve vztahu k oddílu říct, ale zaprvé to pořád nebylo ono a zadruhé se na můj druhý příspěvek věnovaný rovingu nedostal skoro čas. Nic z toho, co jsem měl v oddíle v plánu, sice nedopadlo přesně podle mých představ, ale alespoň jsem zkusil své maximum, takže jsem zklamaný nebyl. Na koncepční radě se dopsala jedna za stran příběhu mého života, cítil jsem se mírně řečeno utahaně, ale s docela dobrým pocitem z, alespoň nějak, dokončených oddílových úkolů. A tak jsem jedné sobotní noci prostě otočil list a odešel.

Asi o měsíc později si sedím v národní knihovně uprostřed Jerusalema, listuju jedním z mnoha traktátů Babylonského talmudu a asi postý si lámu hlavu nad tím, jestli si ty hebrejský klikyháky vůbec kdy nastrkám do hlavy a na co asi ty rabíni mysleli, když Talmud před patnácti sty lety sepisovali... když mi přijde mail od jednoho y mých bývalých roverů, který mezi tím povýšil na šéfredaktora Lumturo-časopisu, a ve kterém mě žádá o *krátký vtipný* článek na téma vedení roverů. A to neměl dělat, uhodil totiž nevědomky přesně na tu správnou strunu. Slíbil jsem s tím rád pomoc, ale sliboval jsem to s drobnou výčitkou svědomí, protože jsem dopředu věděl, že nedokážu ani jednu z jeho dvou podmínek dodržet. Pustil jsem se do zpracovávání tematu a prvním výsledkem byl článek, který byl z důvodů omezeného prostoru, který tištěný Lumturo-časopis nabízel, jen fragmentem větší práce o rovingu, kterou právě držíte v rukou.

Cílem této práce je ukázat Lumturo-roving ještě z jiného úhlu pohledu, než který je ten běžně zažitý, aby se tak mohla ukázat jeho plastičtější podoba. Dřívější kratší článek jsem musel částečně přepracovat, aby zapadal do širšího kontextu této větší práce. Tato práce není zdaleka dokonalá, je spousta věcí, které bych měl vylepšit, ale místo dalších možných pokusů o překonání mých nemožných limitů a napsání dokonalé práce jsem zvolil radši druhou cestu předhodit tuto práci vaší kritice a skrze tu se pokusit nechat vzniknout diskusi nad jednotlivými tematy, o které mi šlo.

Práce je sestavena z šesti kapitol. Kapitola 1 je úvodem, ve kterém přicházím, pro účely této práce, se svým vlastním umělým rozdělením skautingu. Obsahuje několik nových pojmů, které jsem se rozhodl pro srozumitelnost používat a které by

vás neměly vyděsit. Nejpozději v Kapitole 2 a 3 je srozumitelně vysvětluji na konkrétních příkladech (ve čtvrté kapitole přidávám další tři, ale ty už budou, kvůli předchozímu vysvětlení těchto dvou předcházejících pojmů, snadno srozumitelné). Kapitola 4 je pokusem o systematické uchopení skautingu, ze kterého rovering vyrůstá. Celé těžiště této práce se nachází zde v druhém bodě, konkrétně v podbodech I, II a III, všechno ostatní je od tohoto trojvodu už jen odvozeno. Poslední důležitá kapitola Kapitola 5 je reakcí na sáhodlouhé diskuse, o které jsem se mnohokrát hádal s mojí báječnou spoluvedoucí Terou, se kterou jsem měl možnost těch pár let rovery&rangers vést.

Jedním z problémů, který se brzy objevil, byl jak psát o tematu roveringu srozumitelně a vkusně. Překvapilo mě, do jak úzkých uliček jsem se dostal se svým běžným slovníkem. Napříč touto prací se často objevují *těžko uchopitelné*, nebo *těžko přijatelné* termíny. Mezi ty první patří slova jako "společnost", "hodnoty" a "normalita."

Společností mám na mysli prostě a jen takovou množinu lidí, se kterou se mohu denně potkávat venku na ulici, nebo kdekoli jinde. Společnost v této práci chápu jako velkou skupinu lidí, která je tvořena menšími podskupinami, od rodin, přátel, skautů, spolužáků, studentů, přes fotbalisty a jejich fandy, po politiky a Japonce a kohokoliv koho se rozhodnete přidat. Tato práce není pokusem přispět do diskuse o společnosti, ale o roveringu. Mě zde i takto volně vymezený pojem společnosti stačil. Přesnější definici s radostí přenechávám diskusi k tomu kompetentních sociologů.

Hodnoty jsou druhým termínem, se kterým je nakonec dvojnásobná potíž, zaprvé těžko jasně přesně vyjádřit, co pod ním mám na mysli, zadruhé se hodnotami ohání každý druhý moralista a jsou proto předem podezřelé. Hodnotami nemám na mysli nic *krásně éterického, co by někde poletovalo ve vzduchu a naši čestnou povinností by to bylo to odpovědně chránit proti pošlapání*. Pojem hodnot v této práci chápu jednoduše jako věci nemateriální povahy (jako třeba přátelství, lidskost, radost ze života, atd.), se kterými se mohu denně ve své zkušenosti setkávat, a proto jsou pro mě, alespoň tímto způsobem reálné. Další diskusi na tema povahy hodnot přenechávám opět rád filosofům a jejich společným diskusím.

Pojem normalnosti se pokouším vysvětlit v první kapitole. K druhé skupině *těžko přijatelných* termínů z části právě zmíněné hodnoty, ale hlavně často zneužívané pojmy jako "morálka" a (z určitého důvodu sem zařazuji i) mnou zejm. v páté kapitole doslova nadužívaný pojem "mladí lidé."

Morálka je navýsost *podezřelý* termín, protože je základním nástrojem, kterým se moralismus ohání, a má kvůli tomu ve společnosti všeobecně špatný zvuk. Jednou možností, kterou jsem rychle zavrhnul, bylo o morálce vůbec nemluvit, a tak se vyhnout nebezpečí, že budu špatně pochopen. Druhou bylo zvolit si termín s podobným významem, kterým by morálku v textu zastoupil. Z nabízejících se možných synonym byly k dispozici "mravy", což je slovo, které sám nemůžu skoro vyslovit a druhou možností byla etika, která má dnes, alespoň jak jí rozumím já, trochu jiný význam, který by byl zavádějící. Zůstal jsem tedy u *morálky* s tím, že pokusím co nejjasněji ukázat, co mám na mysli.

"Mladí lidé" je pojem, který nezní tak zle, problémem je, že já tento termín většinou používám pro vymezení skupiny lidí, která je ve věku přibližně okolo sedmnácti let (ale na tomto věku nijak netrvám a někdy mám na mysli i starší, stále mladé, lidi), tedy ve věku, který patří v Lumturu většinou roverům&rangers. Těmito mladými lidmi nemíním nutně jen členy skautského hnutí, ale mohlo by jít klidně i o kohokoliv jiného v odpovídajícím věku. A nakonec, mluvit, a o to více psát, o mladých lidech, hodnotách a morálce předpokládá o něco vyšší stáří a zkušenosti, aby vůbec

byla nějaká šance, že autor řekne něco podstatného. Starý si nepřipadám, starší než roverům&rangers jsem jen o fous a jestli mám navíc nějaké zkušenosti, nejsou většinou ty, které by ukazovali na mou zralou dospělost; ale měl jsem jeden nápad, se kterým jsem se v několika posledních letech zápasil, takže jsem se nakonec rozhodl to risknout a pokusil se formulovat svoji odpověď.

v Praze, březen 2013

Vít

Kapitola 1 Mezi Normálností a Odpovědností

1. První rozdělení

Skauting je široký fenomén, který se dá komplexně jen těžko uchopit. Cílem této práce není skauting teoreticky uchopit ve všech jeho součástech, ale vrhnout světlo jen na jednu podstatnou část bohatého světa skautingu, kterou je rovering. Jenže rovering je také obrovský fenomén sám o sobě, který se uchopuje skoro neméně obtížně. A proto si musím pomoc a narýsovat do roveringu umělou konstrukci, skrze kterou se ho na následujících stránkách pokusím uchopit. Jde mi jen o jednu část roveringu, která si myslím, jak v současném českém roveringu, tak v současném Lumturo-roveringu pokulhává. Tuto část roveringu, o kterou mi jde, budu v této práci nazývat "kategorií odpovědnosti" (a konkrétně její dvě podkategorie "Blízkým skautingem" a "Vzdáleným skautingem.")

Pro začátek bych chtěl celý skauting uměle rozdělit na dvě základní kategorie: 1. "kategorii normálnosti" a 2. "kategorii odpovědnosti." Obě kategorie skautingu jsou propojeny (jak se později pokusím ukázat), ale já o nich prozatím budu pro srozumitelnost psát odděleně.

Kategorii normálnosti, rozumím ten oddílový program, který si neklade za cíl věnovat se čemukoliv natolik zvláštnímu nebo specifickému, co by z této zatím velmi široce a volně definované kategorie vybočovalo.

(Nechávám nyní stranou, co všechno může znamenat "norma" nebo "normalita", jak vzniká nebo kdo ji tvoří; v jakém prostředí je ještě platná a kde už naopak platí jiný model *norem*. Ať si nad touto otázkou lámou hlavu filosofové. Nemluvíím schválně o *normě* ani *normalitě*, ale o "normálnosti" a odkazuji se při tom na osobní porozumění a zdravý rozum všech čtenářů, kteří tyto řádky čtou. Bohatě prozatím postačí, když si za *normálnost* dosadíte své vlastní chápání toho, co je prostě a jednoduše podle vás osobně *normální*.)

Pro lepší ilustraci toho co mám pod tímto termínem na mysli, se pokusím o bleskový průlet tím, co se s malým človíčkem, který právě vstoupil do oddílu děje v prvních asi deseti letech jeho oddílového života (tento nekompetentní průlet si v žádném případě nedělá nárok na to být žádným přesným ani vyčerpávajícím popisem, ale jen pokusem ukázat mé pojetí *kategorie normálnosti*).

1.1. Prvních deset let a kategorie normálního programu

Kdyby se na malé dítě, které přijde do oddílu, navlily všechny starosti, které neoddělitelně patří k životu dospělých, docela jistě by ho to zlomilo. Něco v jeho životě by se zaseklo a nedovolilo by mu dospět do stavu *vyváženého dospělého člověka*. Z toho důvodu je potřeba zážitky, se kterými se dítě setkává příliš *nepřepálit*, ale naopak snažit se vytvořit z oddílu *bezpečné prostředí*, ve kterém bude dítě chráněno od příliš destruktivních vlivů vnějšího světa. A z toho důvodu program přizpůsobujeme potřebám daného věku a děláme úplně normální věci. Mluvíme spolu, nebo jinak řečeno rozvíjíme (A) *schopnosti komunikace*, ať už se jedná o (A1) *přátelský pokec*, při kterém cílem není nic jiného než spolu sdílet společná témata a prostě se bavit. Nebo naopak (A2) *tematická diskuse* zaměřená na určitý problém, kdy se často na pokraji hádky vede spor o předmět diskuse viděný z různých úhlů a rozvíjí se mimoděk (protože se někdy chceme prostě jen pohádat) *kritické myšlení*.

Dalším ústředním tematem oddílu, je zdá se odjakživa to, co by se dalo nazvat (B) *vztahy*. Člověk v oddíle prochází dlouhými roky, za které se jeho *vztahování* se ke druhým lidem, se kterými společně prožívá své oddílové roky, radikálně

proměňuje, opět ustaluje, chladne a znovu ožívá a někdy se jeho intenzita vyšplhá tak vysoko, že se člověk pořádně spálí. Začínáme u světluščích rojů a vlčáckých smeček, pokračujeme přes skupiny skautek a skautů a tak dále až k vedení a ještě dál. Společné lety budované vztahy vytváří možnost, aby vzniklo zdravé dobré prostředí, na jehož základě mladý člověk bude růst. Toto (B1) *přátelskými vztahy* podepřené prostředí musí stát v základu každého oddílu, aby oddíl mohl vůbec pořádně fungovat. Nejdříve malí vyjukaní nováčci v nové a neznáme družině, pak první dost náročné tábory a první společná setkání světlušek a vlčat, posléze skautská družina sestavená ze členů, kteří se už docela dobře znají. Někde tady asi začínají a zase brzy končí první (B2) *partnerské vztahy*, které by ale bez základů v těch *kamarádských* nemohly vůbec vzniknout.

Přidává se postupně práce na spoluvedení oddílu jako rádci a rádkyně družin a o trochu později přichází roverský věk. Roverský kmen se díky tomu, že je sestavený z lidí, kteří toho už v oddíle spolu prožili opravdu hodně, může pustit do mnohem větších projektů a výzev. Asi někde tady se opět jednak problematizují partnerské vztahy a zadruhé se ukazuje nutnost při (C) *spolu-práci* začít používat určitou profesionalitu, bez které by se jinak nepodařilo dotáhnout žádný pořádný projekt do zdárného konce. A tato zkušenost bude později neocenitelným základem pro profesionální vztahy a schopnosti teamové spolupráce v profesním životě.

Dalším neopominutelným zájmem oddílu je (D) rozvíjet četné bohužel talenty, kterými jsou jeho děti nadány. Aktivitu, které by se daly shrnout pod pojem (D1) *umění*, tedy něco co nemá primárně funkční využití, ale dělá se více méně pro radost z umění samotného. Zařazuji sem i (D2) sport a i jiné specifické ne přímo umělecké talenty.

Další blízkou oblastí k této právě zmíněné, je čas, který se v oddíle věnuje (E) *aktivnímu odpočinku*. Proto pořádáme často i nijak nezaměřené výpravy, při kterých prostě stačí, že jsme spolu. Zde se za ty dlouhé roky strávené v oddíle probírá ve společných nenucených diskusích tisíce zajímavých nebo nezajímavých a někdy i výbušných temat. Trochu později se těžiště společných rozhovorů přesouvá do kaváren, hospod nebo (v poslední generaci roverů&rangers, Bůh ví proč) do čajoven a řeší se opět nová *důležitá* témata. Sečteno jde o desítky a stovky hodin společných rozhovorů, při nichž spolu, a někdy proti sobě, sdílíme své hodnoty, které mají v procesu dospívání klíčovou hodnotu.

Další neopominutelnou oblastí, která hraje důležitou roli ve skautském oddílovém programu je (F) *vzdělávání*. Skautský oddíl na ni nemusí zejména u mladších dětí klást nijak zvláštní důraz, protože žijeme ve společnosti, ve které je vzdělání dennodenní realitou každého dítěte a později mladého člověka. A přestože cílem skautského oddílu určitě není suplovat systematickou výuku, která se učí na školách, *určitá* forma vzdělávání se skautským programem táhne jako červená nit. Pražsky skauting, a tedy i náš oddíl, je v tomto ohledu asi dost jiný od skautingu mimo hlavní metropoli, protože oddíl tvoří buď studenti anebo s největší pravděpodobností budoucí studenti universit. Program je, alespoň později, *volně* spojen s cestováním a osvojováním si znalostí cizích prostředí a všeobecného kulturního, historického, politického, hodnotového, aj. rozhledu. Když se všechno podaří, dobře nastavený oddíl otevírá za dlouhé roky svým členům dobrou možnost, aby se naučili ve společnosti obstojně pohybovat a fungovat a stávali se tak v nejlepším slova smyslu smysluplnou součástí moderní společnosti.

I když lze pořád chápat program, který spadá pod *kategorii normálnosti*, velmi široce, já mám pod ní na mysli něco takového, co jsem se právě pokusil alespoň rámcově popsat.

2. Kategorie odpovědnosti

Druhou část skautského programu tvoří to, co nazývám „kategorií odpovědnosti“. Obě kategorie jsou propojeny, ale já o nich nyní píšu kvůli lepší srozumitelnosti odděleně. Nazvat tuto část skautského programu *kategorií odpovědnosti* může být zavádějící, protože pod tímto termínem nemám na mysli veškerý program, který je ve skautingu spojen s odpovědným jednáním (jako třeba, spoluúčast roverů&rangers na vedení družinových schůzek; to, že se k sobě pokoušíme na táboře chovat slušně i když jsme unavení; nebo se na nudné několikahodinové oddílové radě ovládáme i přesto že nás to nebaví, atd.), ale míním jí jen dvě menší, ale podstatné, oblasti spojené s odpovědností, a to dvě *podkategorie*, které nazývám „Blízký skauting“ a „Vzdálený skauting“ (jejich popisu se věnuje Kapitola 2 a 3). Tyto dvě podkategorie se snaží o to být adekvátní odpovědí na výzvy současného rovingu ve vztahu ke společnosti, ve které žijeme (ty se snažím nastínit v Kapitole 4).

Kategorie odpovědnosti (a v ní obsažené dvě *podkategorie*) se asi nejpodstatněji od *kategorie normálnosti* liší tím, že mají být doménou primárně roverů&rangers a ne malých dětí. To co od sebe obě kategorie odlišuje, jsou temata se kterými pracují. Zatímco *kategorie normálnosti* se snaží dělat program, který (z dobrých důvodů) nijak zvlášť *nevybočuje* z kolejí normálních, běžných a zdravých lidských zkušeností; naopak *kategorie odpovědnosti* je postavena na setkávání se se zkušenostmi, které mají od *zdravé normálnosti* často velmi daleko. Je totiž spojena s často velmi náročným prostředím, které není samo o sobě ani krásné, ani zábavné, ale přesto zkušenost z něj je velmi cenná a důležitá. Důležitost tohoto programu leží v tom, že skrze osobní reálné zkušenosti učí schopnostem jak se tyto *problémy* učit znát, řešit a smysluplně s nimi dále pracovat.

3. Celek, dvě strany jedné mince

Pokud chci být platný při řešení jakéhokoliv problému, musím ho nejdříve znát. V rovingu, tak jak ho chápu, jde o to propojovat obě části celku a dělat tak vyvážený program. První strana mince je svázána s *normálností*, s otázkami jak nebyť nesnesitelný morous, který druhým akorát otravuje život. Druhá je spojena se společenskými problémy, které nás sice obklopují, ale které se můžu rozhodnout nevidět nebo prostě neřešit. Pokud člověk patří k *hedonistům*, bude investovat svou energii pouze do normálních lidí, zábavných akcí anebo se věnovat primárně práci na sobě samém a své vlastní budoucnosti. Pokud naopak patří k *masochistům*, bude se naopak zabývat jen problémy a bolestmi lidstva, což ho ovšem velmi brzy promění ve smutného, zklamaného a časem také zlomeného člověka. Třetím způsobem, a cílem rovingu, je zvolit si cestu učit se řešit problémy kolem nás s pevným rozhodnutím se z toho nezbláznit a nenechat se tím zlomit.

Je velký rozdíl o skutečných problémech číst a pokoušet se jim porozumět z odstupu a naopak se s problémy reálně setkávat a vstupovat do nich (a zase z nich kvůli zachování zmíněného zdravého rozumu vystupovat).

Temata, o kterých se zde bude mluvit jsou spojena primárně s *kategorií odpovědnosti*, druhou *kategorií normálnosti* nechávám v celé práci stranou. Nechávám ji stranou s klidným vědomím toho, že to jak jednat v životě *normálně* není v současnosti v oddíle aktuální otázkou, která by nás páčila. Čímž jsem si možná právě velmi zkomplikoval život, protože: říkám tím tedy drze, že je něco v nepořádku s naším chápáním odpovědnosti?! Na tuto *nebezpečnou* otázku se pokusím odpovědět na následujících stránkách této práce o rovingu.

Kapitola 2 Blízky skauting

1. Co je to Blízky skauting?

Blízky skauting je jednou z podkategorií *kategorie odpovědnosti*. Jde o název, který označuje takový roverský program, který se týká práce a získávání zkušeností z určitým způsobem problematických oblastí, které mají co podstatného nabídnout. Slovo *blízky* odkazuje k blízké geografické vzdálenosti, která nás od těchto problematických míst dělí; tyto oblasti nám jsou tedy celkem snadno dostupné.

Konkrétně mi jde o to, aby roveři&rangers (R&R) věnovali tematům blízkého skautingu dva víkendy. Tedy aby si zvolili jedno nebo dvě temata a na nich postavili své předem připravené projekty blízkého skautingu.

V následujícím pětibodovém přehledu se pokouším pro první inspiraci ukázat některé z mnoha možných projektů, do jejichž realizace by se mohli R&R pouštět. Jde o první nához, všichni jsou více než vítáni, přidat své vlastní nápady.

2. Některá temata Blízkého skautingu

a) Romové – jedno z temat, které nabízí zkušenosti se skupinami žijícími *uvnitř* a ve stejné chvíli *na okraji* společnosti. Cílem tohoto projektu je pokusit se (ve velmi krátkém čase) porozumět jejich způsobu myšlení. Na jedné straně problémům které jejich způsob života vytváří a na druhé zhlédnout chyby „bílé“ společnosti, která Romy do této situace tlačí. Nejsm zde ani vzdáleně profesionál a romské problematice nerozumím, ale v minulých letech jsme měli možnost na jedné roverské výpravě navázat kontakt se skupinou, která se tímto zabývá a prožít s nimi několik dní a získat další kontakty na organizace a jejich další projekty, které se snaží zprostředkovávat hlubší vhled.

b) Chudoba – druhou oblastí jsou místa spojená s lidmi, kteří se musí potýkat s nějakou variantou hmotné chudoby. Nemusí jít nutně o práci s bezdomovci, o které se u nás v ČR často mluví a která je díky tomu, alespoň myslím, dnes docela dobře zmapována díky čemuž je možné celkem jednoduše zvolit vhodný již existující vzdělávací projekt. Mimochodem, nedávno jsem měl možnost, byť jen na velmi krátkou dobu, prožít si na vlastní kůži, co znamená nemít jistotu střechy nad hlavou, kdy, kde a za co se najíst. Před vámi jen otevřená budoucnost s tisíci otázkami... nepochybuji o tom, že to byl jen slabý slabý odstín skutečného ztroskotání, které je často společně se ztrátou domova spojeno se ztrátou zaměstnání, kontaktu s rodinou, vidiny životní budoucnosti – prostě totální mizérie a zoufalství. I přes krátkou dobu a nízkou intenzitu svého prožitku bezdomovectví to byla nezaplacená lekce, o kterou, abych byl upřímný, znovu na delší dobu nestojím. Mohu jen podotknout, že je to o moc jiné než když vyrážíme na několik dní bez kamenné střechy nad hlavou pod stan.

c) Lidé s jinou sexuální orientací než většina ostatní společnosti - tema homosexuálů v posledních desítkách let hýbe společností, ale pořád není ani zdánlivě dořešeno. Jiným způsobem tema ožívá uvnitř křesťanských církví a ještě jinak konkrétně uvnitř té, ke které patří většina členů oddílu.

Na jedné straně stojí většina lokálních reprezentantů katolické církve (kněží), které homosexualitu, pokud ji rovnou neoznačují za hřích, přechází buď mlčením, anebo citují současné převažující učení katolické církve o nepřijatelnosti jiné sexuální orientace, která pak většinou není považována za hřích, ale za jednu z forem nemoci. A na druhé straně stojí vzdělání teologové, kteří ve svých fórech vedou dlouhá léta

spor, na kterém se nemohou dohodnout. A někde uprostřed toho všeho jsou chudáci jednotliví lidé. Chtěl bych podtrhnout existenciální úzkost pramenící z izolace, ve které musí dítě s jinou sexuální orientací vyrůstat. A zajímalo by mě, kolik těchto lidí prošlo za třicetiletou existenci Lumtura naším oddílem. Otázek je kolem tohoto tematu stále spousty, osobně můžu akorát odpřisáhnout, že bych si být homosexuálem v naší společnosti ani v našem křesťanském oddíle nikdy nepřál a nevím, jestli bych našel odvahu svou důstojnost a práva otevřeně hájit.

Cílem projektu je začít o tomto tematu poctivě uvažovat a začít vést diskusi s profesionály, kteří mají co říct. Nejbližší našemu oddílu jsou pravděpodobně, mezi jinými, nám snadno dosažitelní lidé jako Tomáš Halík anebo Marek "Orko" Vácha.

d) Zdraví – zdravotně postižení jsou široké téma od, zaprvé, mentálně postižených; v tomto ohledu nemohu přispět svým pohledem, mám nulové zkušenosti. Ale řada bývalých vedoucích se tímto tematem, alespoň krátce na nějaký čas, zabývala. Navíc existují desítky organizací, které mají zkušeně co říct.

Fyzicky postižení – v minulých letech, při shánění možnosti kam s R&R jet na roverský puťák, jsme oslovili pár organizací, které se práci s fyzicky postiženými lidmi zabývají. Nedostali jsme se k realizaci projektu, protože jsme nakonec zvolili jiný, ale tito lidé na mě udělali silný dojem. V oddíle opět existuje řada starších vedoucích, kteří mají v této oblasti zkušenosti, Vozíčkáři, nevidomí, neslyšící (existuje celý skautský oddíl neslyšících), možností je spousty.

Nemocní - nápad zkusit pracovat s nemocnými, konkrétně s dětmi z onkologického střediska Motol, vyšel z hlavy samotných roverů a je jen škoda, že se ho niky nepodařilo zrealizovat. Tahle oblast je možná více než ostatní málo lákavá a vyžaduje, kvůli tematum, se kterými se těžce nemocní lidé vypořádávají více zkušeností. Možnosti jsou široké, od dětí po hospicová hnutí.

e) Imigranti a ilegální přistěhovanci – mám na mysli téma, které nabízí práci s lidmi, kteří přichází z mnoha různých důvodů a od života v pohodlí mají daleko. Myslím, že částečně z osobní zkušenosti mohu říct, že to není žádná sranda být cizincem s mizernou znalostí místního jazyka, pokoušet si vydělat peníze potřebné k životu, což kvůli imigračním zákonům znamená často pracovat načerno, což neznámá nic jiného, než že z vás někdo pravděpodobně odírá kůži, platí vám mizerně a vy nemáte ani možnost si ztěžovat, protože by vás za to zavřeli a vyhostili ze země. Cesta imigrantů z ničeho zpět na vlastní nohy je téma, které je často plně víc než zajímavých a inspirujících příběhů.

3. Námitky

3.1. Námitka 1

„Tohle není pro sedmnáctileté R&R.“ Pravda, práce s umírajícími není pro mladé R&R pravděpodobně to nejlepší, do čeho mohou investovat svůj čas. Jsou totiž důležitější věci, které musí mládí prožít a je to dobře. Ale *Blízký skauting*, tak jak ho vidím já, lze postavit na sto způsobů. Před dvěma lety jsme se zúčastnili zmíněného krátkého projektu s Romy a nebylo to nic traumatizujícího. Není potřeba zvolit si napoprvé to nejtěžší, co se nabízí. Roverský věk je přibližně věk od 17-24 let a za tu dobu se mění hodně, z úplně neopeřených R&R se stávají zkušenější lidé. I v našem oddílovém kontextu, kde můžeme počítat do budoucnosti s rovingem myslitelným asi od 17 do maximálně 20 (tedy maximálně tři roky rovingu, po němž se R&R stávají naplno vedoucími), je možné mluvit o velké změně, kterou člověk za tu dobu projde. Je potřeba, aby si R&R nastavili svůj program uměřeně svému věku, schopnostem a zájmům.

Je dokonce možné mluvit o tom, že špatně nastavený projekt může R&R ublížit. Z tohoto důvodu je potřeba používat hlavu a cit a hlavně najít a pracovat s profesionály, kteří mají v dané oblasti dostatečné zkušenosti.

3.2. Námitka 2

„Lidé, kteří mají být zájmem R&R nejsou zvířata v ZOO.“ Roverské projekty nesmí dělat z lidí ani jakási zvířata v ZOO, na které se chodí R&R koukat a rozšířit si své obzory, ani pokusné myši, na kterých si zkouší zdokonalovat své schopnosti. Častou námitkou je, že si to tito lidé nepřejí a že o nás nemají nejmenší zájem. To se musí respektovat, když si někdo vyloženě nepřeje náš zájem, nebude ani vhodné, ani možné s ním spolupracovat. Projekty musí být připravovány společně s protější organizací, která má do problematiky vhléd. Nejde o to dělat zběsilé projekty na vlastní pěst. Na druhou stranu z dialogu, které jsme před rokem vedli, jsem neměl dojem, že by nás brali jako nepříjemné diváky, o které by neměli nejmenší zájem. Naopak zájmem těchto organizací je jak pomáhat v oboru, ve kterém působí, tak šířit ve společnosti povědomí o jejich problematice. Ačkoliv by bylo nívné vstupovat do projektů s představou, že úplní začátečníci, kteří stráví v dané oblasti jeden víkend, můžou být zlomovou pomocí, na kterou všichni čekali; přinejmenším stejně tak blbě je kvůli tomuto celé snažení v dobrovolnické oblasti odpískat, pod falešnou záminkou, že pro nedostatek zkušenosti, musíme celou věc nechat na jiných.

3.3. Námitka 3

„Akorát vedoucím protější organizace ztížíme práci.“ Hádám, že tohle je nedílnou součástí každé dobrovolnické práce. Přichází nováčci s energií, očekáváním a otevřenou myslí, ale neschopní coby začátečníci bez zkušeností nijak pořádně pomoci. A proto, poslední slovo musí zůstat na protější organizaci. Na druhou stranu, kdybychom vše porovnávali okamžitou možností návratu investice, my bychom nemuseli dělat skauting, učitele se pokoušet dobře učit a rodiče vychovávat pořádně své děti. Práce s lidmi v této dobrovolnické oblasti je vždycky investicí bez záruky návratu a navíc pokud se investovaná energie a prostředky někdy vrátí, nevrátí se docela určitě právě těm lidem, kteří do nováčků investovali, ale snad někomu jinému, komu ti zprvu nemožní nováčci snad v budoucnosti pomohou.

3.4. Námitka 4

„Co nás může naučit jeden nebo dva víkendy v roce?“ Tohle je slabé místo skautingu, který usiluje o všestranný rozvoj a ne specializaci. Protože zaprvé, oblastí, které bychom měli znát, abychom o sobě mohli tvrdit, že jsme dostatečně všestranně rozvinutí, je strašně moc a za druhé, času je strašně málo. S tím se nedá udělat nic moc, ale něco přece. Zaprvé, pokoušet se postavit kvalitně připravené projekty, ze kterých můžeme vytěžit maximum. Za druhé, když nejde obejít všechny oblasti zájmu, pokoušet se zaměřit jen na to důležitější. Zkušenosti z projektu by měli otevřít nové pole pro přemýšlení a diskusi, která bude pokračovat i po skončení konkrétní víkendové akce. Já osobně z víkendu s Romy čerpám dodnes, když se toto téma dostane na přetřes a několikrát jsem díky tomu měl možnost dostat se do zajímavé a o mnoho hlubší diskuse s lidmi, kteří s Romy pracují, které jsem od té doby potkal.

Cílem skautingu nemůže být specializace, kdybychom se totiž stali profesionály v úzké problematice (což by vyžadovalo obětovat tomu většinu našeho času),

přestali bychom dělat skauting. Nemůžeme odvádět tak dobrou práci např. v oblasti s postiženými, jako odvádí k tomu kompetentní profesionálové, ale můžeme otevírat závažná společenská témata (jak osobním nasazením, tak verbální diskusí) a v takto otevřeném prostředí hodnot nechat mladé lidi vyrůstat.

A navíc nikdy není vyloučeno, že se jednoho dne někdo z dnešních R&R k nějakému z témat, které v roverském věku jen nakousl, vrátí a ponoří se do něj způsobem, který problematika vyžaduje.

Ať si R&R zvolí sami. Jsou to nakonec R&R, kteří nesou kůži na trh, ať si tedy zvolí sami, do čeho se pustí a co je naopak nezajímá. Kategorie dobrovolnictví a smysluplných projektů je dost široká. Nikde není řečeno, že se musí jednat o oblast Romů, závislých, sociálně slabých, atd. Způsobů jak jednat, aby mi nebyla okolní společnost ukradená, jak investovat svou energii a schopnosti je mnoho.

3.5. Námitka 5

„Máme vůbec dostatek prostoru dělat takovýto druh roveringu? Vždyť naše oddílové pojetí roveringu je specifické.“ Toto je těžká otázka a zároveň jeden z nejčastějších protiargumentů, který je slyšet. Protiargument stojí tak, že „naše pojetí roveringu je specifické oproti klasickému pojetí roveringu v tom, že se naši R&R, nebo alespoň většina z nich, přes rok aktivně podílí na vedení schůzek (což pravděpodobně není naše specifikum, ale celkem normální stav i v jiných skautských oddílech). Není tedy dostatek času na to, aby R&R měli ještě nějaký svůj pořádný roverský program.“

To nechci shazovat, způsob jakým děláme rovering u nás, tedy, že R&R spoluvedou oddíl, je velmi dobrý. Tím R&R prokazují velmi odpovědný přístup k roveringu. Problém spočívá v tom, že tento druh odpovědného přístupu k roveringu nemůže nahradit jiné „druhy odpovědnosti“, které by si R&R měli v roverském věku osvojit.

3.5.1. Druhy odpovědnosti.

Pro vysvětlení co tím mám na mysli, musím udělat velmi krátký diskurz o „druzích odpovědnosti“. Moje báječná maminka mě jako malého kluka nutila mýt nádobí a vůbec se snažila, abych si osvojil základní návyky domácí přičinlivosti. Neprávem jsme ji za to tehdy ztrpčoval život a přesvědčoval ji o tom, že ji nemám tolik rád, jako bych ji rád měl, kdyby mi s tím nádobím a vysáváním dala pokoj, anebo tuto nepříjemnou povinnost přesunula na jednoho z mých tří sourozenců. Nepochybují o tom, že tento druh „domácí“ odpovědnosti mě alespoň otevřel možnost, abych se později v budoucnu dokázal postavit náročnějším druhům odpovědné práce (jako třeba studium nebo práce), ale toto samotné mytí nádobí přece nenahrazuje jiné výzvy života, kterým bych se měl postavit. Neříká například vůbec nic o tom, jak mám odpovědně jednat vůči starým lidem v tramvaji, jestli mám dodržovat zákony, snažit se jednat poctivě nebo jak se mám stavět k otázkám např. zmíněných Romů, atd. Tyto jiné *druhy odpovědnosti* si musím osvojit někde jinde než u mytí nádobí.

Stejným způsobem je tomu s *druhem odpovědnosti*, který prokazují R&R. Je to velká hodnota, jak pro oddíl, tak pro R&R samotné, bez které by nakonec oddíl vůbec nemohl existovat; ale stejně jako v prvním případě nenahrazuje jiné výzvy života mladých lidí, kterými by měli projít a načerpat z nich zkušenosti.

Proto: pokud spolupráce R&R při vedení oddílu sebere velkou část jejich času, je potřeba to *zohlednit* a hledat další možné cesty, ne se s tím jednoduše *spokojit*. Myslím, že čas se, přes vytížení R&R, které není zrovna malé (škola, oddíl,

důležitější věci, atd.), dá najít, pokud se dobře nastaví harmonogram oddílového roku. Nejde o to přidat nové výpravy do už tak nabitého celoročního plánu, ale spíš jednu ubrat (např. Postavme školu v Africe) a naplnit ty stávající kvalitnějším programem; což nechci tvrdit, nebude vyžadovat určitou investici energie (jak vedení, tak R&R). Proto ne-navrhuji rovering na plný úvazek, ale jen „2 víkendy a 14 dní“ v roce, tedy 2 víkendy věnované tematům blízkého skautingu a 14 dní roverského puťáku věnované programu *vzdáleného skautingu*.

R&R by neměli být oddílem používání jenom jako „vycpávka“ pro oddílové potřeby, protože roverský věk s sebou přináší i jiné důležité výzvy, kterým by se R&R měli postavit. V opačném případě obětujeme jednu z nejpodstatnějších možností, kterou může oddíl svým R&R nabídnout.

3.6. Námitka 6

„Co když o to R&R vůbec nestojí?“ Pokud minulá námitka byla těžká, tato je úplně kritická. Pokud R&R nemají zájem, nepůjde, i kdybych se stavěl na hlavu, na Lumturo-roveringu změnit nic. Ale znamená to, že jediným řešením je kapitulace oddílových vedoucích? A kde nakonec vede linie mezi svobodnou R&R a odpovědností vedoucích za vedení oddílu? A máme právo do toho R&R pořád ještě *kecat*, „Roveři se přece vedou sami“? Tomuto důležitému střetu dvou svobod jsem se rozhodl věnovat celou pátou kapitolu.

Kapitola 3 Vzdálený skauting

A/ Vzdálený skauting

1. Co je to Vzdálený skauting?

Vzdálený skauting je trochu nebezpečné téma na psaní, protože je zaprvé důkladně zdiskreditován všemi možnými mladými romantiky i starými fanatiky; zadruhé je to jedna z mých velkých životních vášní, takže snadno hrozí, že budu přenášet své osobní představy o životě na druhé.

Pro pochopení toho co mám na mysli pod programem *vzdáleného skautingu*, stačí otevřít jakékoliv pořádné noviny na zahraniční rubrice. *Vzdálený skauting* se týká velkých společenských temat, které přesahují hranice jedné země, zasahují do života mnoha společností a určují (byť ne jediným, ani možná hlavním, ale) podstatným způsobem společenskou debatu. A více než to, způsob reakce celé společnosti na tyto témata zásadním způsobem ovlivňuje její charakter a nastavení jejích hodnot.

2. Některá témata Vzdáleného skautingu

Pro představu stačí předesítnit několik příkladů (což má slabinu v tom, že to jsou mé příklady, a tedy to, co přijde z určitých důvodů důležité a zajímavé mě. A tedy vyzývám všechny, aby pojem *vzdáleného skautingu* viděli pod svým úhlem a přidali své nápady).

2.1. Israel a Palestina.

Už přes šedesát let od založení moderního státu Israel zde probíhá zuřivá výměna názorů mezi dvěma národy, které se oba považují za právoplatné vlastníky země. Židé se odkazují na prastarou historii osídlení Israele, která je s nimi neoddělitelně spojena skrze jejich kulturu a mnozí z nich chápou návrat do Israele po téměř dvoutisíciletém vyhnanství, jako naplňování Božího plánu. A na druhé straně stojí palestínští obyvatelé, kteří tu žijí nepřetržitě už mnoho století a chápou Palestinu jako své neméně svaté území a moderní židovský exodus v 19. a 20. stol. a znovuzaložení státu Israel jako neskousnutelnou křivdu. Palestina doslova mizí za posledních šedesát let Palestincům před očima.

Po založení Israele byla Palestina rozdělena na dva velké celky, brzy poté rozseknuta na dva malé vzájemně nepropojené ostrovy a o dvacet let později, kdy se Israel po vyhrané Šestidenní válce, zdá se, definitivně rozhodl, že Palestina patří Židům, se z okupovaného území „Západního břehu Jordánu“ stává velkou rychlostí něco, co připomíná více souostroví palestínských ostrůvků v israelském moři než palestínskou zemi. Celá věc je neuvěřitelně zaseknutá, obě strany si dělají právo na to zde žít a obě strany jsou každá svým vlastním způsobem v právu. Zároveň se obě strany za posledních více než šedesát let dopustili, a bohužel stále dopouští, hrozných věcí, které celou naději na vzájemné usmíření a nalezení řešení odsouvají do nedohledna.

Krátce jeden ilustrativní příběh: v Jerusalémě vedle sebe žijí Israelci a Palestinci jen několik kroků od sebe, přesto je město rozděleno na židovská a arabská území, které se spolu nebaví a ani se, což je logický důsledek ztráty komunikace, neznají. Měl jsem možnost pár měsíců bydlet na Olivové hoře, která je palestínským územím, kam Židé prostě nechodí. Jednoho večera jsem se vracel z

ješivy, ze školy a na hlavě jsem si zapomněl svou kippu (jarmulku), nic netušíc se pozdě večer asi už postý škrábu na Olivovou horu, když na mě přijdou tři mladí kluci, bohužel v tom stupidním věku, kdy jim ještě ze všeho začne okamžitě vřít krev v žilách – od toho aby mi přilítla rána pěstí mezi voči, mě dělilo jen pár sekund a správně načasovaná pomoc par dalších Arabů, kteří se už rozhodli hlavu používat. Jeden malý symbol judaismu, pitomá kippa na hlavě. To je strašně zvláštní, jak můžou prakticky sousedi, žijící vedle sebe, kteří by se měli za desetiletí společného života dobře znát, jednat tímto způsobem?

Podobný obraz, i když zdaleka ne stejný u nás nemusíme hledat daleko, viz vyhnání asi 2,500,000 Sudetských Němců za "Odsunu". Tyto paralely hrají, myslím, velmi důležitou roli, jednak proto, že nám umožňují (sice nepřesně, ale pro začátek alespoň nějak) porozumět podobným situacím v jiných kontextech. A zadruhé hlavně proto, že říkají něco podstatného o nás a o našich hodnotách, které si neseme v sobě jako historické dědictví a můžeme s nimi dále pracovat. Což je, myslím, jediný způsob jak nějak pozitivně využít historické tragedie jako byl odsun nebo holokaust. Protože tyto tragedie v sobě nic pozitivního sami o sobě nemají, ale jediná cesta jak je můžeme smysluplně využít, spočívá v tom je pochopit, vzít si z nich lekci a hlavně tuto lekci smysluplně využít v našem dalším jednání.

Úplně jiný svět než je v hlavním městě se nachází na okupovaném území Západního břehu Jordánu (nebo prostě „West Bank“, což je jedno ze dvou území, které z Palestiny zbyly, druhým je Gaza, která je přibližně dvacetkrát menší). Podmínky, ve kterých musí palestínští obyvatelé ve svých městech a vesnicích žít jsou často naprosto příšerné. Celý West Bank je, neznám pro to lepší slovo než, "prošpikovaný" israelskými osadami, které zde vyrostly po vyhrané Šestidenní válce po roce 1967 a které dnes dosahují počtu kolem dvou set s přibližně 600 000 osadníky, kteří v nich bydlí. Dvě stě osad a přes-půlmilionová israelská menšina na území Palestiny je jednak v naprostém rozporu s mezinárodním právem a zadruhé se vůbec nesesetává s klidným přijetím obyvatel Palestiny. Z důvodu, aby nedocházelo ke zbytečným konfliktům, o bezpečnost 600 000 osadníků se denně starají desetitisíce vojáků israelské armády, tj. ve skutečnosti mladých kluků a holek, kteří právě vylezli ze střední školy a nemají ponětí, která bije a co vlastně dělají.

Israelská okupační politika stojí na tom, že už čtyřicet let nabízí velmi levné bydlení na okupovaném palestinském území v israelských osadách, čímž ospravedlňuje přítomnost armády jako bezpečnostní nutnost a armáda, která kontroluje téměř úplně vše, tak vytváří jednak celkem klidné prostředí pro život osadníků a jednak dobré podmínky pro další růst osad a zabírání čím dál tím většího území pro Israel.

Napříč West Bank jsou postaveny israelské silnice, které jednotlivé osady propojují a které jsou z bezpečnostních důvodů pro Palestince bez zvláštního povolení nepřístupné. Kolem každé osady se narýsovala pomyslná kružnice, tzv. "yellow line", která vede asi sto metrů od posledních domů, za kterou z bezpečnostních důvodů nesmí Palestinci vstoupit. Okolo osad a všude na silnicích se nachází tzv. "checkpointy" skrze které israelská armáda (pojmenovaná úsměvným "IDF" – Israel Defence Force) kontroluje pohyb celou zemí. Některé z nich jsou jen betonové nebo plechové boudy s několika vojáky, jiné, postavené na hlavních přístupových tepnách na hranicích mezi Israelem a Palestinou, jsou obrovské hnusné komplexy z betonu, papundeklu a ostnatého drátu, jejichž interiér připomíná ze všeho nejvíc jatka. Tisíce Palestinců, kteří jimi musí denně procházet, stojí uvnitř v dlouhých jako had zakroucených chodbách tvořených plotem z tlustých ocelových

tyčí. Průchod checkpointem může zabrat dvacet minut, ale i dvě hodiny, zaleží na denní době a množství lidí.

Nejvelkolepějším bezpečnostním projektem a korunou izraelské architektury je "Separation wall", která se pokouší celkem zdatně konkurovat své větší čínské předloze. Zeď, která je častěji Palestinci nazývána "Occupation wall", je v obydlených oblastech tvořena osm metrů vysokými betonovými panely, které do sebe metr po metru zapadají, a obepíná celý West Bank ze tří stran; tedy vede "přibližně" po hranicích West Bank a Israele, což je délka asi tří set kilometrů. Slovo "přibližně" znamená, že Separation wall, z důvodů, že místy zasahuje hluboko do území Palestiny, měří nakonec asi dvojnásobek délky společných hranic, tedy místo tří set kilometrů šest set.

Mají tu skauti co dělat? Určitě se tu máme co naučit. Pro mě osobně bylo fascinující, jakým způsobem tu za dodržování základních lidských práv bojují organizace jako "Breaking the Silence", "Rabbis for Human Rights" nebo mezi jinými "Ta'ayush". Breaking the Silence je nezisková organizace tvořená skupinou bývalých zklamaných vojáků, kteří zaprvé nahrávají svědectví vojáku, kteří jsou ochotní vyprávět o svých zkušenostech ze služby v armádě na okupovaném území. Za bezmála deset let své existence se jim podařilo nahrát tisíce vojáků a stát se jedním z hlasitějších protestních hlasů pocházejících z vnitřku izraelské společnosti samotné. Zadruhé pořádají dlouhé výlety do okupovaných území pro mezinárodní zájemce a pokouší se zprostředkovat hlubší vhled do problému, které okupace přináší.

Další na první pohled zajímavou organizací jsou Rabbis for Human Rights, jde o skupinu nábožensky vzdělaných intelektuálů, která má díky tomu v židovské společnosti nepoměrně silnější slovo.

Mě přirostli k srdci nejvíce lidé z poslední organizace Ta'ayush (arabské slovo [tájuš] znamená něco jako "spolupráce"), Ta'ayush je skupina několika desítek lidí ze všech koutů izraelské společnosti nejrůznějšího zaměření a věku. Posledních deset let se každé ráno na šabat schází asi skupina patnácti lidí a jezdí do kopců u Hebronu, kde se nachází množství palestinských vesnic, ve kterých bydlí ještě starým způsobem života několik set obyvatel. Vesničané zde žijí z chovu koz a ovcí a pěstování oliv, což je vrcholně nepříjemné místním izraelským osadníkům, kteří s tím prostě nemohou žít.

Každou sobotu se odehrává stejný příběh, lidé z Ta'ayush se rozdělí na co nejvíce skupin a setkají se s Palestinci, kteří jdou napást svá stáda na pastviny, které se skoro vždy nacházejí v blízkosti izraelských osad. Pro lepší představu, skoro celé území kolem Hebronu je kopcovitá kamenitá půda, kde je více kamenů než hlíny a jediná zeleň, která mezi kameny roste je bodlák, který ovce nežere. Místy se v údolí mezi kopci nachází nekamenité pruhy půdy, na kterých se dá něco pěstovat, buď jsou tu vysazeny háje olivovníků nebo drobná políčka obilí anebo tu prostě roste zelená tráva, kterou spásají ovce. Ne náhodou právě v blízkosti těchto důležitých míst jsou postaveny izraelské osady.

Příběh pokračuje vždy stejně, přijdou osadníci a začnou se hádat s Palestinci a tvrdit, že zde nemají co dělat. Dorazí armáda, tak deset dvacet lidí a postaví se mezi obě skupiny. Lidé z Ta'ayush to všechno natáčejí, hádají se s vojáky, hádají se s osadníky, že území na kterém stojí opravdu poprávu patří Palestincům a že je odtud tedy nemají právo vyházet a zakazovat jim půdu obdělávat nebo na ní pást svá stáda. Příběh vždycky končí tak, že asi po hodině dohadování zavolá brigádní generál a prohlásí území, na kterém se pasou ovce a hádají osadníci, Palestinci, armáda a lidé z Ta'ayush za dočasný vojenský prostor, což znamená, že musí

všichni kromě vojáků okamžitě celé místo opustit. Tak se sebereme a jdeme co nejhlasitěji obtěžovat o dům dál.

Čas od času se povede, že celou jednu skupinu armáda a policie prostě zavře. To pro lidi s israelským občanstvím není žádný velký problém, protože se na ně vztahuje israelské civilní právo, což znamená, že jsou za pár hodin zase venku jen s jedním černým puntíkem. Naopak mnohem vážnější věcí je, když je za úplně stejnou věc policií zadržen Palestinec. Na Palestince se totiž nevztahuje israelské civilní právo, ale israelské vojenské právo a celý *zločin* je posuzován ne civilními, ale vojenskými soudy, kde sedí stejní armádní *velitelé-soudci*, kteří celou okupaci řídí a kteří by se dali nazvat asi vším možným, jen ne nestrannými soudci.

Lidé z Ta'ayush mají s obtěžováním úřadů a vytvářením problémů (inteligentní cestou) velké zkušenosti. Důležité je, že cílem tohoto jednání není nějaká pouhá škodolibost uražené skupiny israelců, která si svůj pocit nespravedlivého odmítnutí kompenzuje tak, že se za trest snaží alespoň otrávit život co nejširšímu okolí. Vždy, když je armáda vyhodí, ofotí si všechny oficiální dokumenty a mapy, které k tomu používá a které jsou na území kolem Hebronu (a nejen tam) v rozporu kromě mezinárodního práva i se samotným israelským právem. Toto obtěžování armády, které vrhá světlo na dokumenty, o které se při tom armáda opírá, otevírá možnost napadat způsob, kterým je s Palestinci zacházeno, účinnější cestou u israelského nejvyššího soudu. Což se podle slov lidí, kteří Ta'ayush tvoří, daří jen pomalu a s proměnlivými výsledky.

Ještě jednou stejná otázka: mají mladým lidem tyto oblasti co nabídnout? O lidských právech se dá i číst, nemusím se jich doslova dotýkat v oblastech, kde jsou aktuálním tematem, ale osobní zkušenost, která vidí věci zblízka je nesuplovatelná, nedá se nahradit dokumenty, konferencemi, diskusemi, atd. Určitě máme nezpochybnitelné právo užívat si naši svobodu doma v ČR, kde nám může poprávu vřít krev v žilách z našich českých problémů. Tyto naše problémy nechci zlehčovat, ale jsou ve srovnání oblastmi, které bojují se skutečně náročnými problémy, věcmi úplně jiné kategorie. Tedy, máme právo na to zůstat doma, ale je to moudré?

2.2. Bývalá Jugoslávie.

Před ne tak dlouhou dobou proběhl na hranicích demokratické Evropy konflikt, který poznamenal na desetiletí důvěru ve schopnosti západních demokracií vůbec něco změnit a účinně jednat. Asi osm set kilometrů od Prahy v letech 1991 - 1999 probíhala válka, která vešla do dějin pod jménem jako Válka v Jugoslávii. Křesťané pravoslavné i katolické denominace, muslimové s evropským původem a od doby Druhé světové války bezprecedentní zvěrstva končící masovými hroby neznámo kde. Jestli se nás to týká? To opravdu nevím, ale Spojené národy, které po Druhé válce přišly s projektem nezczitelných lidských práv, od práva na život, lidskou důstojnost, svobodu vyznání a projevu, atd. se coby garant těchto práv, na kterých stojí celý moderní západní svět, na dlouhou dobu zdiskreditovaly. Jak je to *kčertu* možné, že se sousedi ze dne na den promění v krvelačné bestie? Snad by se to dalo svěst na islám, že tam, kde jsou fanatici ohánějící se Svátým Koránem, tam teče krev. Jenže srbští velitelé Karadžić a Mladić, kteří jsou mezi jinými za tisíce zmasakrovaných nevinných lidí zodpovědní, se alespoň nominálně považovali za křesťany. Tak nevím jakou výmluvu zvolit, abych to pochopil, nevzdělanost? Nízkou kulturní úroveň? Množství etnických skupin? Šílené generály, kteří zfanatizovali celé národy?

Nevím, nechápu to, ale jedno je jisté, Válka v Jugoslávii byla podle mnohých profesionálů doslova učebnicovou lekcí neschopnosti postavit se za vlastní názor a jednat. Z důvodů, aby se neporušilo žádné z lidských práv a rozhodnutím se

neublížilo nikomu, zůstalo se mlčet a neudělalo se nic, a tím se ve stejnou chvíli všechny tyto lidská práva obětovaly.

Znovu, máme tady co dělat a co se naučit? Určitě ne v roce 1995 a určitě ne na místech kde v té době tekla krev. Ale už několik měsíců poté, kdy se celý svět ptá s výrazem strašného překvapení „co se to tu stalo?!“, máme na místech tragedií v bývalé Jugoslávii co dělat. Nikdy jsem na Balkáně nebyl, ale jsem si jistý, že už několik týdnů po skončení války se začaly rozbíhat mezinárodní projekty s cílem vzít si z této lekce ponaučení a pokud možno je nikdy nenechat zopakovat. Stejně jako v Izraeli i tady existují profesionálové s mnohaletými zkušenostmi, kteří se tímto konfliktem zabývají a právě tam mají skauti co dělat. Nemluvě o síti skautingu, která v bývalé Jugoslávii existuje a kterou je možné použít.

Je tento konflikt úplně odtržen o české zkušenosti? Do velké míry ano, ale přesto, když před více než čtyřiceti lety přijeli do Prahy *ruské tanky*, aby znovu zmrazily probouzející se Pražské jaro, všichni Češi se mohli zbláznit co je to za bezprecedentní mezinárodní zločin (který pro Rusko zas tak bezprecedentní nebyl). Když se ale v jiném kontextu a v jiné době, ale ve své podstatě podobné nehorázné porušování základních lidských práv děje jen asi sedm set kilometrů na jihovýchod od nás, nepřijde nám to ani po skončení bojů natolik zajímavé, abychom se to nějak pokusili uchopit. Znovu se vynořuje stejná otázka: kde vede dělící čára mezi tím kam by se měl skauting vydávat a kam už ne?

!!!

Uvedl jsem jen dva příklady, které jsou pro mě z určitých důvodů důležité. Šlo mi primárně o nastínění toho, co termín "Vzdálený skauting" může znamenat. Aby cela věc mohla fungovat, je ze všeho nejvíce potřeba, aby si tema, které jim bude blízké, zvolili sami R&R. Prostor je velmi široký. Klíčově důležité není, jestli zvolíme jeden nebo druhý konkrétní konflikt, ale jestli dokážeme skrze zvolené tema zahlédnout podstatu věci a přivést si zpět domů zkušenosti a ty pak dále použít.

3. Proč Vzdálený skauting?

Tak nevím, nepropadl jsem i přes své předsevzetí, nepoměřovat druhé lidi a jejich vidění světa svými měřítky, přece jenom nakonec právě tomu vidět vše jen svými očima? *Vzdálený skauting* je přece jenom, jak jsem zmínil, moje oblíbená parketa, vždycky jsem měl radši Indiana Jonese, Jamese Bonda a Obi-Wana raději než klidné rodinné typy. A protože jsem z úst svých přátel spoluedoucích mnohokrát slyšel kritiku toho, co tady dnes nazývám *Vzdálený skauting*, měl bych se vážně zamyslet nad tím, jestli je můj návrh dělat *Vzdálený skauting* opravdu tak důležitý jak bych si přál, aby byl.

"Je to nutné?" Moje odpověď zní: ne, není to nutné. Není to klíčové ani pro přežití lidstva ani pro to, abychom mohli žít šťastné a dobré životy. Prostě nic zvláštního se nezmění, když budeme dále dělat ten stejně dobrý skauting, který děláme v oddíle nyní.

Není to nutné, ale je to možné a je to možné poprvé v našich podmínkách. *Vzdálený skauting* nemohly dělat generace před námi, ale tato možnost se otevírá teprve nám.

"O.k.", můžete položit otázku, "ale to, že je to možné, ještě neříká nic o tom, že je to moudré dělat." Jaká jsou tedy „pro“ a jaká „proti“? Ta „proti“ jsou dost podobná těm, jaká byla „proti“ *blízkého skautingu* o několik řádků níž. S jednou větší výjimkou, když se toto přežene, může to být opravdu nebezpečné. A proto ještě jednou: primárně jde o to získat na konfliktních místech zkušenosti, ty přivést zpět domů a dále s nimi pracovat. Nejde o to se někde nechat zabít, zranit nebo zmrzačit, ani

fyzicky, ani duševně. Používat hlavu a hledat profesionály by měla být dostatečná ochrana.

3.1. „Jaká jsou pro?“

Jaká jsou „pro“? Ve *vzdáleném skautingu* jde o vzájemnou interakci mezi dvěma tábory, na jedné straně my a na druhé cíl našeho projektu. Znova se vynořují stejné otázky, můžeme *jim* nějak pomoci? Pravděpodobně nemůžeme pomoci přímo naší přítomností a prací na místě (nejsme profesionální humanitární organizace s dostatečnými zkušenostmi na úrovni jako např. Člověk v tísni), ale můžeme část toho problému přivést skrze naši zkušenost zpět sem do ČR a otevírat diskusi a stejně jako v případě *blízkého skautingu* uvnitř takto nastavených hodnot nechat vyrůstat lidi v oddíle.

Druhým důvodem "pro", který má oproti Blízkému skautingu *Vzdálený skauting* navíc, je možnost podílet se (sice jen částečně, svým dílem, ale přece) na procesu stavění mostů mezi vzdálenými kulturami (často žijícími paradoxně těsně vedle sebe).

Jeden příklad z minulosti (omluvte snad až příliš často skloňované téma). Bez toho aniž bych chtěl spekulovat o tom, jestli byla Druhá světová válka způsobena hospodářskou krizí 30. let; antisemitismem, který sekularizovaná společnost převzala ze svých křesťanských kořenů; nebo pýchou německé společnosti na svou vysokou vzdělanost a kulturu, jedno je pro mě jisté: ke konfliktům jako byla Druhá válka (a stovky dalších válek) by nikdy nemohlo dojít, kdyby mezi národními kulturami existovaly pevné přátelské vazby a otevřená komunikace. Neříkám, že neexistovaly žádné vazby, ale chci říct, že jasná tehdejší dělící čára mezi Němci a Čechy (a dalšími zúčastněnými národy), díky které bylo možné, aby se národy primárně definovaly v *opozici proti* sousedním národům, umožnila nejdříve připravit půdu k nenávisti mezi národy; tím zbourala etické hranice chránící hodnotu nedotknutelnosti života člověka; a tím otevřela nakonec dveře největší válečné katastrofě 20. stol.

Jinými slovy, jednodušeji řečeno: kdyby existovaly pevnější vztahy mezi Čechy a Němci, mezi Židy a Němci, mezi Rusy a Poláky, Rusy a Finy, Japonci a Američany, atd. k válce by dojít nemuselo, anebo alespoň ne k tak krvavé.

Jeden příklad za všechny, šedesát let poté je pro nás nepředstavitelné (doslova), představit si, že půjdeme znovu střílet do našich západních sousedů. To, co bylo před více než šedesáti lety považováno za nutné a běžné, je dnes nepředstavitelné a nemožné. Za společným projektem spojování evropských národů do společné unie (s primárním cílem předejít dalším podobným hrůzám jako Druhá světová válka) nestojí jen práce několika politiků, ale tisíce velkých i malých projektů, od vytváření společného trhu, přes bourání bariér např. v tzv. Schengenském prostoru, a desítky dalších projektů všeho druhu, jako např. studentské zahraniční stipendium Erasmus, které je nabízeno každému, kdo má zájem; až po statisíce úplně malých drobných projektů, které jsou tvořeny příběhy jednotlivých lidí, kteří spolu dokáží dnes komunikovat společnou řečí a mají mezi sebou často přátelské vazby napříč Evropou a i dál.

A právě toto je dvojnásobnou výzvou pro náš skauting. Zaprvé pro nás jako normální občany západní společnosti postavené na lidských právech. Zadruhé pro nás jako pro skauty. Ne protože bychom byli něco jiného nebo něco více než normální lidé, ale protože máme možnost pracovat s dětmi a mladými lidmi a spolupodílet se na utváření jejich chápání hodnot a světonázoru, s vědomím toho, že to budou ne za tak dlouhou dobu právě tyto dnes ještě příliš mladé generace, které

budou stát v pozici těch, kteří budou odpovídat na budoucí výzvy společnosti a svým hlasem spolu-určovat její směřování.

Jinými slovy, generace našich rodičů, která prožila např. rok 1968 a s ním spojené trauma bude mít asi celý život potíže uvažovat o Rusku a o Rusech upřímně přátelsky. Ruská *bratrská pomoc* v minulých generacích zanechala hluboké jizvy, které se nedají prostě jen tak vymazat. A zde je naopak velká šance pro novou generaci, která touto tragickou historií zasažena nebyla, že svou energii napřímí směrem k vytváření smysluplných projektů vedoucích k vytváření vzájemných vztahů postavených na odůvodněné důvěře pramenící z dobrých společných zkušeností. Zvláště organizace pracující s dětmi a mladými lidmi zde mají co říct.

A nechci být naivním optimistou, ale v tomto také spočívá jedna z mála šancí, která se v současnosti nabízí pro zmíněný konflikt mezi Israelci a Palestinci. Pro jeden z příkladů, obě skupiny mají vybudované fungující skautské organizace (mimo jiného, nechci možnosti skautingu zase nijak přecenit), pokud se nová generace podaří uchránit od ponižování a nových válečných konfliktů, kde poteče krev jejich blízkých, pak je reálná šance na zlepšení na obzoru.

B/ Otázka naivity

Píšu-li o velkých tématech, kterými by se měl zabývat program *Vzdáleného skautingu*, asi většinu těch, kteří tyto stránky čtou, začala už někde na počátku hledat otázka, nakolik je to, co se zde pokouším formulovat realistické, jinými slovy, „není to naivní?“ určitě tematem (doufám, že ne svou rétorikou) jsem se nebezpečně přiblížil těm lidem, kteří o podobných věcech příliš často a příliš rádi mluví, volají po vysílání více misionářů do Afriky, po legalizaci marihuany a poslechu reggae hudby a vůbec prosazují nesmyslné projekty. Tedy ještě jednou, nakolik je to, o čem píšu naivní?

1. Naivní lidé

Jedna z věcí, která nejvíce diskredituje debatu o lidských právech, svobodě, demokracii a dalších *velkých* společenských tématech je (kromě zkorumpovaných a neschopných společenských představitelů) to, že se diskuse stává doménou naivních mladých lidí, kteří by sice rádi udělali něco dobrého pro své okolí, ale v jimi navrhovaném řešení jsou natolik mimo, že většinu z toho co vysloví, by bylo naopak lepší radši ostatním zatajit. Normální člověk, který to poslouchá, pak přirozeně ztrácí veškerou chuť v takovém prostředí o podobných tématech vést dialog. Přese všechnu pochopitelnou nechuť, která se zmocňuje normálních lidí, si myslím, že diskuse, kterou vedou mladí nadšenci, neříká nic podstatného o hodnotách samotných (kromě informace, že jsou zajímavé právě pro určitý typ mladých lidí). A z toho důvodu není potřeba *velká* témata ani diskusi o hodnotách napříště hodit do koše, ale naopak pokusit se je uchopit realisticky.

1.1. Měnit svět?

Nechci měnit svět ze dne na den, ani neusiluji o společenskou revoluci, nesním o bezchybném ráji na zemi a netoužím po tom, aby se na sebe cizí lidé na ulici nesnesitelně usmívali, ani aby skauti napříště stáli v pozoru v nažehleném kroji a zdravili vlajku za doprovodu junácké humny. Nechci měnit svět ani společnost, z jednoho prostého důvodu, protože se mi docela líbí tak jak je.

Ovšem jedním dechem chci doplnit, že si chci dělat nárok na realističnost, a tedy na schopnost kriticky posuzovat to, co se mi na tomto světě a společnosti líbí a co nelíbí. Nemusím být ani naivní romantik, ani sociální reformátor, abych mohl

realisticky říct, že některé věci jsou v nepořádku, nebo že jde rovnou o pořádná svinstva a nezůstat jen u konstatování, ale pokoušet se navrhnout nejoptimálnější způsob řešení.

Celý program *kategorie odpovědnosti* a ještě více její konkrétní součásti *Blízký a Vzdálený skauting*, je náročná věc a při její realizaci se lze dopustit mnoha závažných chyb, díky kterým by byl výsledek k ničemu, pokud ne rovnou škodlivý.

1.2. Jaký základ?

Jak *Blízký*, tak zejm. *Vzdálený skauting* je třeba postavit na dobrých základech. Nesmí stát na jednu stranu na takovém pochopení *odpovědnosti*, kterým ji chápou naivní lidé, ani na druhé straně, na takovém pochopení *odpovědnosti*, kterým ji chápou zklamané skupiny lidí, kteří nepřestávají opakovat, že naše doba je v nepořádku, mladé generace jsou v nepořádku, politici jsou nepořádku a že se řítíme do katastrofy. Takové zklamané životní postoje vytváří obraz odpovědnosti primárně jako morálky. A z morálky dělají *jediné* měřítko lidského jednání, což se zdravě chápanou *odpovědností* nemá co dělat.

Jako příklad základu, na kterém bych chtěl postavit chápání *odpovědnosti* pro *Blízký a Vzdálený skauting*, bych si chtěl zvolit pojetí hodnot vycházející z disidentského hnutí, ve kterém se otázky spojené se *svobodou, demokracií, odpovědností*, atp. staly předmětem intenzivních diskusí přes čtyřicet let. Za příklad bych si chtěl zvolit jen jednoho z mnoha lidí pocházejících z disentu a mých pár nezapomenutelných vzpomínek na něj.

Jde o Václava Havla a vzpomínky z konference Forum2000, kterou každý rok pořádal a které jsem se v posledních pár letech rád účastnil. Na konferenci byla pozvána rok co rok řada specialistů ze širokého spektra oborů, řada laureátů Nobelovy ceny nejenom za mír, bývalých významných politiků, někdejších disidentů ze zemí bývalého Sovětského svazu a mnoho dalších a pak ještě nás pár prachobyčejných studentů. Vedly se zde na tema společenských hodnot mnohokrát báječné debaty, ale v podání již zkušených kompetentních debatérů. Václav Havel a podobně řada dalších hostů propůjčovaly skrze své osobní životní příběhy diskusím jakousi realističnost, takže jsme tam pak nemuseli dlouze teoretizovat o ničem, ale mířilo se přímo k tematům. Důvod, proč mi přijde Václav Havel jako dobrý základ pro chápání moderní podoby odpovědnosti, spočívá v tom, že je, alespoň pro mě, příkladem, který spojuje velmi lidské a hluboké vidění hodnot s jejich dalším *inteligentním* promyšlením. Pokračovat v tomto způsobu myšlení mi přijde jako dobrý základ kde začít a jako největší výzva pro nás *polistopadové* generace.

1.3. Komu Blízký a Vzdálený skauting slouží?

Poslední otázkou, kterou bych chtěl uzavřít tuto kapitolu, je "pro koho je primárně Blízký a Vzdálený skauting určen?" Rád bych se ještě jednou a tentokrát nadobro vypořádal s tím, abych byl házen do jednoho pytle s těmi, kteří uvažují z mnoha osobních, náboženských, sentimentálních nebo jakýchkoliv jiných důvodů o vykoupení a záchraně lidstva. Toto je pokus o příspěvek k metodice současného rovingu, ne třetí díl Bible. A proto: ani *Blízký* ani *Vzdálený skauting* nejsou primárně myšleny k účelu *pomoci trpícím*, ale jejich primárním účelem je nabídnout kvalitní zkušenost R&R, aby s nimi mohli dále pracovat a využívat je pro svůj další růst.

Toto zní možná částečné sobecky, ale jde o jednu z nutných metodických bariér, která brání, aby byl program *blízkého a vzdáleného skautingu* kontaminován přehnaným sentimentem, který s realistickým pohledem na svět nemá nic společného a ve výsledku investovanou energii a získané zkušenosti degraduje.

Na svoji obhajobu chci na druhou stranu uvést, že ačkoliv mým *přímým* cílem není pomoc trpícím, ale zprostředkovat zkušenosti roverům&rangers, z logiky věci vyplývá, že zkušenosti, které by měli R&R v program *Blízkého a Vzdáleného skautingu* získat, vedou *oklikou* právě ke znalostem a schopnostem jak být svému okolí užitečný.

Kapitola 4 Filosofie skautingu

A/ Filosofie skautingu

1. Úvod

Proč to všechno dělat? Proč by mělo být právě toto to správné? Proč investovat obrovské množství energie do takovýchto náročných projektů, když by se dala investovat někam úplně jinam a možná i s lepšími výsledky? Moje odpověď zní, protože, je to druh programu, který k dnešnímu skautingu patří. Některé odpovědi jsem sice naznačil v minulé kapitole, ale to žádné kritické myšl. stačit nebude. Je potřeba začít znovu a pořádně a pokusit se uchopit problém u jeho základu, tedy jít k základu samotného skautingu.

Co je to skauting? Tady se láme chleba, odpověď na tuto otázku ovlivní úplně všechno. Pokud ji necháme otevřenou, nikdy nebudeme vědět, kam chceme s oddílem směřovat a jak tomu úměrně nastavit program. Pokud na ni odpovíme blbě, mineme se cílem a nastavíme blbě i program.

Co je to skauting? Skauting je jedním ze slov bohatých na významy. Každý si pod ním může představovat něco jiného. Většina společnosti nás vidí jako zvláštní podivný pobíhající po lese s panickou hrůzou z cigaret, salutující vlajce a zpívající podivné hymny. Mladý rover v ráži pod skautingem uvidí hlavně příležitost prožít si svá první velká dospělá dobrodružství. A starý společností zklamaný skaut zase poslední možnost záchrany pro novou ze řetězu utrženou generaci mladých lidí, atd.

Lze postupovat dvěma základními cestami, skauting buď můžeme uchopit zcela nově, odmítnout nebo ignorovat jeho celou historii a podhoubí, ze kterého vyrůstá jeho pojetí hodnot a pedagogika. A to pod záminkou, že je to vše zastaralé a že to patří své době, která už je dávno minulostí. Anebo pokusit se skauting skrze jeho historii nejdříve pochopit a potom přeložit do současného světa a naší společnosti a to, co už pro nás není použitelné odmítnout a přenechat své době.

Co by si měl skauting určitě nechat a na co by se měli skauti při pokusu o aktualizaci skautingu určitě zaměřit by (nejobecněji řečeno) měla být skautská původní myšlenka, kterou skautingu vtiskl jeho zakladatel Baden-Powell a konkrétně pro český skauting období druhého odboje, ve kterém česko-slovenští skauti vtiskly skautingu další nové důležité hodnoty a neaktuálněji období třetího odboje, které formovalo a stále formuje do velké míry současnou tvář českého skautingu.

Pokud budeme zkoušet nahlížet na skauting skrze příběhy těchto lidí, otevírá se nám možnost uvažovat o skautingu jako o něčem sice velmi širokém a otevřeném diskusi, ale ne beztvarem. Pro mě osobně je skauting bez příběhů skautů minulých generací nemyslitelný a slabý.

2. Skauting

I. "Co je to skauting?"

„Co je to tedy skauting?“

Skauting je hnutí, které vzniklo před sto lety ve Velké Británii, založené mužem jménem Robert Baden-Powell, s cílem pracovat s dětmi.

„O.k. Ale co nás tedy odlišuje od jiných organizací pracujících s dětmi, třeba kroužku mladých potapěčů?“

Kromě evidentních historických odlišností a na první pohled odlišného programu, obě skupiny od sebe nejpodstatněji odlišuje jejich cíl, jejich smysl.

„Co je tedy smyslem skautingu?“

II. Základní rozlišení: Normálnost vs. Morálka

Lehká otázka, těžká odpověď, snad může pro první rozlišení pomoci následující zobecněný příklad: který z následujících dvou lidí naplňuje cíl skautingu více? 1.

Geniální pianista, který dokáže dechberoucím způsobem přehrát největší muzikální díla, a oslnit tak sál plný posluchačů, avšak bezohledný. Anebo 2. Morálně jednající člověk, ovšem múzou nikdy nepolíbený.

Ačkoliv mohu s otevřenou pusou obdivovat umění prvního umělce a při poslechu jeho hudby se rozplývat blahem, je to právě druhý muž z této dvojice, který naplňuje cíle skautingu více.

III. Reálný obraz: Normálnost a Odpovědnost

Jenže pokud je to takhle, pak je skauting něco možná sice hodnotného, ale velmi smutného, protože by odsouval radost, vtip a zábavu na druhou kolej. Naštěstí, díky Bohu, realita nemůže být zjednodušována na pouhé bipolární příklady morálka vs. umění, užitečnost vs. zábava, atd. ale je neoddělitelně spojena a vzájemně podmíněna s normálností. Pro představu co mám pod termíny *propojení morálky a normálnosti* na mysli snad pomůže pár následujících příkladů:

1. aniž by mladý člověk neprožil pocit úspěchu a vítězství, např. jako hráč fotbalu anebo kdekoli jinde, nikdy si neosvojí schopnost zdravé sebedůvěry a spolehnutí se na své schopnosti.

2. Naopak pokud mnohokrát neprohraje a nepocítí hořkost a bolest z porážky na vlastní kůži, co se může naučit o svých vlastních hranicích a respektu vůči druhým lidem, se kterými se stýká. Bude je neprávem považovat za soupeře, kteří mu nesahají po kotníky a velkohubě se nad ně povyšovat. Nikdy si nemusí připustit, že dělá blbost za blbostí, zatímco bude snít o své mimořádnosti.

3. pokud člověk nikdy nebyl v roli člena teamu, např. klidně v pěveckém sboru nebo kdekoli, kde si prostě nemůže dovolit se od ostatních utrhnout a nasadit své sólo, kdykoliv se mu zachce; nikdy si neosvojí schopnost teamové spolupráce, bez které realizace žádného pořádného projektu není vůbec myslitelná.

4. Pokud se člověk od mála neseťkává se skupinou vrstevníků, mezi kterými roste a má zde své přátele, např. skautský, veslařský, šachový aj. oddíly; nebo pokud se nikdy nezamiloval a neztratil při tom úplně hlavu, co může vědět o hloubce přátelství a lásky mezi lidmi?

5. A naposled, ten, kdo pro příliš vážné nebo tragické prostředí, ve kterém vyrůstal, nikdy neporozuměl humoru a vtipu, ten si nikdy neosvojí lehkost a pohodu potřebnou pro relativizaci příliš vážně se tvářící reality každodenního života; neosvojí si umění bavit se a skutečně odpočívat.

Shrnutím: bez zdravého normálního prostředí, můžeme zapomenout na *odpovědné* jedince. Cílem a smyslem skautingu je normální zdravá lidská bytost, která nezůstane jen u užívání si svého života a mnoha svých schopností, které si osvojila, ale dokáže nasadit svou energii, schopnosti i čas k inteligentnímu a k úspěchu směřujícímu řešení problémů, které jsou důležité; jinými slovy, dokáže

jednat odpovědně. To nás odlišuje od kroužku mladých potapěčů, lukostřelců, kynologů, záchranářů, atd.

3. Diskurz – jiné pojetí skautingu

Na otázku po smyslu skautingu se dá odpovídat i jinak, pro úplnější obraz příkládám v následujícím krátkém diskurzu dvě další možné odpovědi.

3.1. Výchova dětí

Odpovědí, kterou jsem slyšel poměrně často je: „smyslem skautingu je primárně výchova dětí.“ Nebo „práce s dětmi.“ Určitě jde o jednu z nejvlastnějších kategorií skautingu, bez dětí je skautský oddíl naprosto nepředstavitelný. Za sto let existence skautingu byla vypracována velmi pozoruhodná metodika pro práci s dětmi od světlušek a vlčat po skautky a skauty (kategorie roveringu trochu pokulhává a ostatní kategorie, pokud vůbec existují, jsou v plenkách úplně).

Výchova dětí zní docela dobře, ale *k čemu* je máme vychovávat? Jak můžeme mluvit o něčem pro naši společnost tak důležitém jako je výchova (viz emoce, které v nás vyvolá představa opaku výchovy, když mluvíme o někom jako o člověku, který si nikdy neosvojil základní způsoby normálního chování ve společnosti, knižně řečeno jako o *nevychovaném*.) a opominout mimochodem zmínit k čemu má toto nasazení směřovat. Takováto definice, pokud není dále rozvinuta a vysvětlena, je cestou směřující nikam, jde z definice samé o paradox. Vedoucí, který si tuto nedokončenou definici vezme za svou, v logické návaznosti postaví svůj program (který bude praktickou kopií této teorie) bez jasně definovaného cíle. A celkem jistě ho zaskočíte právě otázkou po jeho *cíli* práce s dětmi. (Což je dobrý způsob jak rozlišit, do které kategorie vedoucí patří.)

Za druhé vůbec nevyužívá potenciál, který skauting nejenom v ČR má v postavách dnes již starých lidí, kteří svou úroveň ukázali v době odboje za Druhé světové války anebo v době komunistické totality. Pokud jde ve skautingu o vedení dětí, k čemu jsou nám tyto skautské elity, které mají právě co říct lidem, kteří už nejsou jen dětmi, ale začínají dospěle myslet a klást si otázky po tom co má smysl?

Shrnutím, největší slabinou takhle pojatého skautingu je to, že opomíjí věk okolo sedmnácti let, tedy věk roveringu a odsouvá ho přinejmenším na druhou kolej. Tím se sice vyhneme odpovědi na složitou otázku, která alespoň mě velmi pálí, ale toto krátkozraké řešení se nám vrátí jako bumerang zpět a přihlásí se bolestivě o svá nepřiznaná práva. (Alespoň doufám, protože v opačném případě budeme žít v nevědomosti dál a ani si to nikdy neuvědomíme. Což mě děsí.)

3.2. Přátelství

Nejčastější odpovědí na otázku po základu skautingu (resp. našeho oddílu), kterou jsem slyšel, bylo, že „oddíl je hlavně o lidech, kteří ho společně tvoří“, že náš oddíl je hlavně o přátelích, o dlouhých letech, které jsme spolu prožili a ve kterých jsme prošli mnoha dobrými a chvílema i špatnými věcmi. Nebudu se s nikým přít, souhlasím s tím, že náš oddíl je o mnoha dobrých přátelích, se kterými a pro které má smysl se namáhat.

3.2.1. Co je to přátelství?

Přátelství je pojem, který označuje vztah mezi lidmi, kteří mi jsou nějakým způsobem blízcí, tj. mými jednotlivými přáteli. Přítel je někdo, kdo je mi nejen blízko, ale kdo je mi doslova „při těle“ (omluvte můj vlastní pokus o definici slova přítel, tohle v etymologickém slovníku nenajdete), někdo koho si pustím blíž než kolemjdoucího na ulici nebo klienta v práci. Přátelé jsou úžasná hodnota, bez přátel by člověk nemohl pořádně fungovat. Zním jenom pár lidí, kteří přátele nemají, nebo o ně nestojí a všichni si zadělávají na pořádné problémy. Přátelé jsou zaprvé, alespoň pro mě, posilou a lidmi, se kterými rád odpočívám, když jsem utahaný nebo s nimi prostě jen trávím volný čas. Přátelé jsou, zadruhé, nejen lidé, se kterými se bavím, ale také ti stejní lidé, se kterými se dohaduji a někdy i hádám a hledám s jejich pomocí řešení, když si nejsem jistý mnoha svými myšlenkami a postoji. A, zatřetí, kromě toho všeho mají přátelé vůči mně (a opačně já vůči nim) ještě jednu povinnost, a to říkat tomu druhému do očí i nepříjemnou pravdu ve chvíli, když začíná čas od času blbnout.

Jedna z úžasných věcí, která začne působit vždy, když se dobří přátelé sejdou, je něco, co bych mohl *ad hoc* nazvat *přátelský transformační mechanismus*. Pokud nemáte za přátele skupinu neschopných nudných budižkničemů, tak vždy, když se skupina přátel sejde, začne spontánně přetvářet skrze svou aktivitu prostředí a atmosféru všude tam, kde se nachází. Z obyčejného prostředí se stává ne-obyčejné prostředí, ve kterém je zábava být. (Mám stále v živé paměti jednu z Výprav k majáku, při kterém jsme se dostali asi do toho nejhoršího prostředí, kam jsme se v širokém okolí dostat vůbec mohli: starý, shnilý, hnusný srub poskládaný z třísek v nějaké díře v lese na Šumavě, který byl za prvé promrzlý a zadruhé, sice s kamny, ale takovými, které pořádně netopily, takže jsem se ve výsledku současně dusil i promrzal. Paradoxně se nám toto ne-hodnotné místo podařilo obohatit o jakousi přátelskou nad-hodnotu a, i když se tomu divím, ta výprava je jednou z těch, na které vzpomínám nejraději.)

3.2.2. Přátelství jako egoistická past

Takhle nějak funguje přátelská skupina. Problém, který vidím, spočívá v tom, že pokud se stane kritériem skautingu výlučně přátelství, se skautingem je v tu chvíli konec. Pokud je přátelům spolu dobře (což by mělo být), hrozí, že se začnou scházet prostě jen pro tuto radost a zábavu, kterou přátelství přináší. Jinými slovy, pokud se stane kritériem výlučně přátelství, kdo bude střežit kvalitu programu a kdo zaručí, že spolu budeme znovu otevírat náročné otázky a znovu a znovu se zamýšlet nad tím, jak nejlépe nastavit program pro nás i pro naše svěřence v oddíle? Pokud bude kritériem skautingu výlučně přátelství, můžeme si už nyní gratulovat k úspěchu, protože se nám tento cíl už povedlo, i přestože bude vždy stále na čem pracovat, naplnit. Nebezpečí spočívá v tom, že tento pocit úspěchu zabraňuje čistě zahlédnout jiné podstatné kategorie skautingu, které jsou upozaděny a kterým by se měla věnovat patřičná pozornost.

Myslím, že v tomto spočívá jeden ze současných problémů Lumtura. Toto je velmi subtilní otázka, ve které je potřeba postupovat opatrně, abych hodnotu přátelství v současném Lumturu necitlivě nerozšlapal (při jedné z nedávných diskusí ve vlaku, ve které jsem se toto téma pokusil otevřít, se dotyčná osoba cítila natolik otfesena mým útokem na přátelství, kterou po právu chápala jako jednu z hlavních hodnot oddílu, že se se mnou málem odmítla dál bavit; a asi jsem byl natolik hrubý

ve formulaci své myšlenky, že se nakonec rozhodl intervenovat i cizí, do té doby nezúčastněný spolucestující).

Chápu přátelství spíše jako posilu pro smysluplné jednání v životě, než jako hodnotu pro sebe sama. Přátelství se totiž může snadno stát mechanismem úniku z reálného světa kolem nás, který je plný problémů, které si vyžadují naši pozornost. A člověk, který bude díky skupině dobrých přátel příliš spokojený, může otočit přátelství vzhůru nohama a proměnit ho ve svůj opak: ze *smysl generujícího mechanismu v egoistickou past úniku*. Lapidárně řečeno, myslím, že, život není o přátelství, ale přátelství o životě. S posilou svých přátel se totiž můžu znovu a znovu pouštět do důležitých a náročných projektů, ve kterých bych se bez jejich pomoci brzy utopil.

Vraťme se zpět před diskurz. Tedy skauting leží někde mezi odpovědností a normálností. Mohu jen zopakovat, že otázku normálnosti mohu s velkou úlevou nechat stranou, protože lidé v našem oddíle jsou podle mě zcela normální zdraví lidé a otázka jak jednat normálně není díky Bohu současným problémem. Naopak se chci pokusit, snad možná až příliš drze, otevřít otázku odpovědnosti. Nechci tvrdit, že nejednáme odpovědně, že jsme banda nezodpovědných patolízalů, jen bych se chtěl pokusit ukázat problém odpovědnosti z jiného úhlu pohledu.

B/ Odpovědnost

Následující část B a její čtyři body jsou pokusem o nastínění současné možné podoby odpovědnosti.

1. Odpovědnost – co to je?

Slovo odpovědnost je dalším ze slov bohaté na významy. Na rozdíl od jednoduchých slov jako pes nebo dům, které mají celkem jasně omezené pole toho, co mohou znamenat, pod slovem odpovědnost si zkorumpovaný politik představuje něco jiného, než člověk, kterému je celý svět ukradený. Zbabělec, který má hrůzu z toho, že by snad někdy mohl nesouhlasit s nastavenými pravidly, vidí pod odpovědností něco jiného, než pološílený eko-aktivista, který se přivazuje ke stromům určeným k pokácení.

Možná, že dobrý přístup jak přemýšlet o významu odpovědnosti je skrze jeho etymologii, kterou má ve většině evropských jazyků (protože pak je větší možnost, že se podaří zahlédnout *odpovědnost* ještě z jiného úhlu pohledu než je ten běžně zažitý). Nejblíže je angl. „responsibility“, které neznamená nic jiného než „response-ability“, tedy doslova „odpovědi-schopnost“ nebo lépe „schopnost odpovídat“.

Schopnost odpovídat automaticky předpokládá „někoho“ kdo může odpovídat a „něco“, na co může být odpovídáno. Tedy otázka po tom, co je odpovědnost nemůže být zodpovězena teoreticky, např. někde v akademické diskusi, ale je neoddělitelně spojena s kontextem, tedy konkrétními lidmi a konkrétními okolnostmi (často problémy). A je tedy potřeba se začít ptát jaká je naše pozice a možnosti v tom všem? Na co máme odpovídat my?

2. Odpovědnost v proměnách času

Odpovědnost podléhá změnám stejně jako všechny jiné věci. Snad by se dalo uvažovat o tom, že právě okolnosti jsou tím, co celou odpovědnost vytváří. Každá

doba a prostředí má své pojetí odpovědnosti, a pokud o sobě chce člověk tvrdit, že je odpovědný, musí splňovat „podmínky na odpovědnost“, které na něj klade jeho doba a prostředí, ve kterém žije. A tak před tisíci lety bylo odpovědné, aby benediktýni v Monte Cassino opisovali knihy a podíleli se na vzdělávání negramotné společnosti; tak před sto lety bylo odpovědné, aby se Češi stavěli proti Rakousko-Uhersku a podíleli se tak na procesu vzniku samostatného Československa; tak před sedmdesáti lety bylo velmi odpovědné stavět se proti německému nacismu a antisemitismu; a tak bylo před více než dvaceti lety odpovědné stát na straně československého disentu proti totalitě. Pokud chce být člověk odpovědný, musí nejprve rozumět své době a prostředí, a poté si dobře zvolit stranu, na kterou se postaví.

3. Co je tedy odpovědné dnes?

A tady to začíná, otázka, kterou nedokážu zodpovědět, ale kterou se mohu pokusit doufejme alespoň otevřít.

3.1. „Blízká odpovědnost“

Myslím, že to co nás odděluje od generace našich rodičů, je primárně prostředí demokratické společnosti, ve které společně žijeme. Odpovědností našich rodičů bylo zachovat si svobodu v totalitě, na jedné straně svobodu myšlení, na druhé věnovat se ve svém životě uprostřed totalitního státu smysluplné práci alespoň do té míry, nakolik to bylo možné. Spolupráce se *svobodným* světem na tematech a projektech, které se odehrávaly za hranicemi východního komunistického bloku, nepřicházela v úvahu. *Podmínka odpovědnosti* pro to, aby se člověk za minulého režimu mohl považovat za *odpovědného*, byla věnovat se těm tematům, které byly *na dosah*. Jinými slovy (mezi jinými) těm tematům, které v kapitole dvě spadají do oblasti *blízkého skautingu* (odpovídajícím své době, takže např. tema „e“, práce s imigranty, by znělo úsměvně). Tuto odpovědnost, která se stará o to, co je *na dosah*, budu nazývat „Blízká odpovědnost“ (podkategorie *blízkého skautingu* je pak jen pokusem na tuto *blízkou odpovědnost* adekvátně odpovědět).

3.2. „Vzdálená odpovědnost“

Vše se zkomplikovalo, když se jednoho listopadového dne sen stal skutečností a z bývalých vězňů se stali vůdčí postavy nové demokracie. Starý odboj proti komunismu přestal být potřeba a disidenti přestali ze dne na den existovat. A zároveň se ze dne na den změnily k nepoznání „podmínky odpovědnosti“. Nejenže začalo být možné věnovat se 1. ve studiu, osobním životě a povolání čemukoliv, a tím se zvýšila možnost využít užitečněji osobní talent jednotlivých lidí, tedy naplňovat lépe svou *blízkou odpovědnost*; ale zároveň se 2. náš stát stal opět po dlouhé době součástí projektu, jehož cílem bylo spojování národů (asi nejviditelněji reprezentovány Spojenými národy (OSN), ale zdaleka nejen jimi). S pádem Železné opony dostal projekt sdílené odpovědnosti, rozdělené mezi alianci spojených národů, nový vítr do plachet.

S nově nabytou svobodou po roce 89 se také všem nově svobodným občanům rozšířily hranice odpovědnosti. Staré pojetí odpovědnosti spočívající výhradně v odpovědnosti ve vlastním státě skončilo a na obzoru se objevila nová šance postavit moderní svět a způsob myšlení nových generací na jiných hodnotách. Sice nová šance, ovšem s jedním podstatným vykřičníkem, tato šance byla a je, něčím těžším než předchozí paradigma (pojetí odpovědnosti). Totiž aniž by se vytratila „blízká

odpovědnost“, přidala se *navíc* i odpovědnost vymezena (přinejmenším) hranicemi demokratického Západního světa (tedy hlavně Amerika a Evropa). A s ní se na scéně objevily dosud příliš vzdálené problémy, které do této doby nestály a nemohly stát v okruhu našeho zájmu. A s těmito novými problémy a potřebami se na scéně objevila i nová *podmínka odpovědnosti*, jakási "Vzdálená odpovědnost", tedy odpovědnost i za ty dosud příliš vzdálené problémy, které se od té doby staly i *naší* věcí (podkategorie *vzdáleného skautingu* je opět pokusem na tuto *vzdálenou odpovědnost* odpovídat). A tohle dnes mnoho lidí nedokáže stále pochopit a pořád klade stejnou otázku po tom, co je jim do okolních států a lidí, kteří se topí ve *svých* problémech.

4. Vzdálená odpovědnost a My

Pokud se od základu v celé věci nemýlím, pak se nabízí otázka, co toto nové paradigma (v pojetí odpovědnosti) konkrétně znamená a proč by mělo být nyní i *naší* věcí? Nechme na chvíli stranou starší „Blízkou odpovědnost“ za své blízké okolí. Zkusím se zaměřit na to podstatně nové, na "vzdálenou odpovědnost".

4.1. Dva důvody proč by měla být "Vzdálená odpovědnost" i naší věcí

Pojítka, která nás činí spoluodpovědnými i za okolní *vzdálený* svět, jsou myslím a) lidská práva (tedy nárok svobody pro každou lidskou bytost) a b) naše (budoucí) vzdělání (které nás, jak se pokusím dále ukázat, k něčemu disponuje).

To „za á“, lidská práva, nemůžu sice nijak racionálně dokázat, ale mohu se pokusit vyvolat porozumění skrze připomenutí jedné z traumatických zkušeností, kterou si částečně i mladé „polistopadové“ generace nesou jako historické dědictví v sobě (aniž o tom možná vědí). Zkušeností je rok 1969 a příjezd *ruských* tanků. Tenkrát se každý mohl zbláznit nad tím, co je to za bezprecedentní porušení mezinárodních i individuálních práv a pod tíhou okolností bychom uvítali jakoukoli pomoc, nicméně okolní svět se na nic zlomového nezmohl a velká šance, kterou Pražské jaro přineslo, byla na dalších dvacet let ztracena.

A toto chci dát jako odpověď na otázku, proč nám má být co do okolního světa, protože jsme jeho součástí. Protože principiálně nejsme odlišní od ostatních lidí žijících na této planetě. A protože to, že jsme se včera měli špatně a dnes naopak dobře, nic neříká o tom, co přijde zítra a jestli to opět nebudeme my, kdo bude potřebovat pomoc od našeho okolí. A stejně tak jako máme právo žádat o pomoc, když ji potřebujeme, mají toto stejné právo žádat i druzí, a to zakládá jakousi povinnost pokoušet se na tyto žádosti pozitivně odpovídat. Naše historická zkušenost by nám měla dát dostatek empatie a porozumění pro to považovat dění, které nás obklopuje, i za *naší* věc.

Pro přehlednost krátké shrnutí. Kromě „blízké odpovědnosti“, kterou dlužíme svému okolí, přátelům, rodině, atd. je tu ještě druhá kategorie odpovědnosti, často nepochopena, častěji zneužívaná, kterou nazývám „vzdálenou odpovědností“, nebo (což není můj termín) „globální odpovědností“; tedy spolu-odpovědnost všech za společný svět, ve kterém společně žijeme.

Proč má cenu realisticky (ne naivně) mluvit o globální odpovědnosti? Protože, jak si myslím, přinejmenším pět obrovských lekcí, které lidstvo dostalo ve 20.stol: První válka, Druhá válka, (a v ní obsažené dvě tragedie, které snad svou tragikou překonávají celou válku, tedy Šoa, nebo častěji) Holokaust a dvě atomové bomby a naposled (v neposlední řadě) totalita komunismu, jasně dokázaly, že žádný stát, ani aliance států, ani velká politická strana, ani malá uzavřená skupina lidí, není

„izolovaný ostrov“, který je od okolního světa oddělený mořem, který se ho netýká a který s ním nemá nic společného.

Staletí ignorování řešení vztahu křesťanských církví vůči Židům otevřelo nakonec oklikou dveře Šoa a 6 000 000 povražděných Židů; dvě svržené atomové bomby (které od sebe dělily neuvěřitelné tři dny na přemýšlení), první 6. a druhá 9. srpna 1945, při kterých bylo v méně než jedné sekundě zavražděno asi 80 000 a pak 70 000 lidí; nebo mezi desítkami dalších příkladů novodobá válka v bývalé Jugoslávii, ke které se Spojené národy nedokázaly postavit čelem tak dlouho, než už bylo příliš pozdě a kde se kvůli tomu odehrály v devadesátých letech další nepochopitelná zverstva. To všechno jsou místa, která se týkají celého svobodného světa, který se nejpozději po Druhé světové válce rozhodl střežit lidská práva jako svou hlavní prioritu.

!!!

To „za bé“, vzdělání, je spojeno konkrétněji s naším oddílem a naší generací, která nyní studuje, anebo pravděpodobně brzy bude. Vzdělání je totiž jedna z charakteristických vlastností našeho oddílu, drtivá většina členů pochází z prostředí (dovolte mi to nazvat) „dobrých rodin“, ve kterém je vysoké vzdělání samozřejmostí (a toto má, myslím, v oddíle dlouhou tradici, viz minulí Lumturáci). Děláme jakýsi (do jisté míry) *městský* (nebo spíš *metropolitní*) *intelektuální skauting*. V pozadí stojí, pravděpodobně správné přesvědčení, že dnešní celkem složitý a komplexní svět je lepe přístupný pro vzdělané lidi. Za dobu universitního studia, které není zdaleka jen posloucháním přednášek (viz studentský život, mezinárodní studijní stipendia, atd.), by si měl mladý člověk osvojit schopnost se ve společnosti dobře pohybovat a zjistit *jak to chodí*.

4.2. a + b = c

Mám-li pravdu v bodě „a“, že naše doba je postavena před výzvy, které s sebou moderní demokratický stát přináší (tedy ne už jeden jasně viditelný nepřítel totality, ale namísto něj jak mnoho subtilnějších problémů doma, tak zároveň další velké, viditelné, vzdálené problémy za hranicemi) a mám-li pravdu i v bodě „b“, že oproti minulým generacím máme možnost kvalitního studia, které nám otevírá dveře k porozumění současnému světu a k osvojení si potřebných schopností v něm jednat; pak si myslím, mohu říct, že z rovnice „a“ (svobody) plus „b“ (znalostí a schopnosti jednat), vyplývá také „c“, a tou je jakási *morální povinnost* pro současné mladé generace srovnat si v hlavě priority a podílet se svými silami, podle svých možností, na smysluplné spolu-práci na důležitých tematech světa, ve kterém společně žijeme.

!!!

O tomto by se dalo mluvit dlouho, ale bude užitečnější přenechat to dalším skautským diskusím. Za důležité považuji upřesnit to, že Vzdálená odpovědnost, na kterou jsem se pokusil ukázat, je jen jedním (sice podstatným) dílem toho, čemu by se měl skauting věnovat. Jde mi o vyvážený program, ne o to přetvořit skauting do humanitární organizace. A právě kvůli této vyváženosti současného skautingu by tu měl být program tykající se *kategorie odpovědného skautingu* a tedy i jeho dvou podkategorií "blízkého" a „vzdáleného skautingu“.

C/ Odpovědnost z jiného úhlu pohledu

Následující část C a její dva jednotlivé body jsou už jen pokusem podívat se na *odpovědnost* z více úhlů pohledu, aby tak mohl vzniknout barvitější obrázek.

1. Odpovědnost a Lumturo

Jsem tak trochu hrdý na svoji otázku, kterou jsem měl možnost položit na panelové diskusi loni při oslavách třiceti let existence Lumtura (nebyl to ode mě zas takový výkon, protože vedle otázek, které padaly, by asi vypadala, každá, alespoň minimálně promyšlená, jako inteligentní). V průběhu formulace své otázky jsem si všiml, že hlavní vedení, které před námi sedělo v neporušené půl-elipse, bylo přece jenom jakoby rozděleno na dvě části. Zleva doprava seděli sestupně podle věku bývalí hlavní vedoucí oddílu až po současné nejmladší vedoucí, plejáda třinácti hlavních vedoucích za třicet let, od Josefa Muchy po Teru s Pavlem. Snad přesně uprostřed, mezi Jakubem Suchlem a Eugenem byl onen zlom, který mi přišel natolik důležitý, že jsem se svou otázkou rozhodl natáhnout a obohatit o tento postřeh (což ovšem bylo pro jednu maminku natolik nezajímavé, že se mě rozhodla nenápadně pokopávat do kotníku, abych už byl zticha). Ten zlom, který jsem se rozhodl považovat za důležitý, byl přechod od skautingu pod vedením generacemi vedoucích působících v době minulého režimu, ke skautingu pod vedením *polistopadových* generací. To, co bylo pro mě zajímavé, byla tematická podobnost jejich vzpomínek, hlavní vedoucí dostali za úkol krátce odpovědět na otázku jaké bylo Lumturo za jejich působení v oddíle. Krátce řečeno, tak jak jsem to měl možnost pochopit já, skauting byl před revolucí v našem oddíle definován proti-totalitě a hlavní témata programu byla tímto určována. Zatímco polistopadoví vedoucí, kteří už neměli strašidlo komunismu v blahé paměti, mluvili sice o věcech tematicky bohatších, ale společná jim byla současná (mohu-li to tak v nejlepším slova smyslu opatrně nazvat) "nejasnost" v otázce cíle a smyslu skautingu.

Jinými slovy (tolikrát pronesenými, že je až trapné je opakovat), nevíme si rady se svobodou, která nám spadla do klína jedné listopadové noci. Je tu široký prostor, kam tuto svobodu investovat a v tom spočívá *silný* i *slabý* moment současných generací. Odpověď není odkud zkopírovat, ale musí být nově vytvořena rozhodnutími a jednáním nás mladších generací, kteří teprve dospívají. A v tomto bodě spočívá velká důležitost *schopnosti odpovídat*, tedy odpovědnosti skautského hnutí. Nejsme sice jediní, ani vyvolení, ani elita, ani sůl země, ale jsme součástí, která má reálnou možnost věci ovlivňovat a nově tvořit.

2. Odpovědnost jako schopnost

Jak má konkrétně vypadat *odpovědnost*, kterou by si mělo Lumturo zvolit za svou a na ni postavit svůj program a projekty, přesně nevím. Tato odpovědnost je něco, co se už sice částečně hlásí o svá práva, ale ještě tu zatím úplně není. Jistě by měla vycházet z chápání staršího pojetí odpovědnosti (tak jak ji chápaly minulé generace), resp. měla by si ponechat to ze staré odpovědnosti, co je dobré a stále aktuální. A zároveň musí starší odpovědnost o těch pár desítek let, které nás dělí od minulé společnosti, překročit, a být tak schopná flexibilně reagovat na současné výzvy naší doby v našem kontextu.

Zbývá ještě poslední úhel pohledu, který mi připadá důležitý, který je spojen s *odpovědností za minulého režimu* (resp. s jejím opakem *ne-odpovědností*), který myslím ukazuje podstatnou vlastnost, kterou musí odpovědnost mít, aby se mohla vůbec odpovědností nazývat.

Když se pokusím podívat na čtyřicetileté období komunismu, anebo jakoukoliv totalitu, vyvstává často otázka: "Proč tolik lidí mlčelo?". Jak se to všechno vůbec mohlo stát? Jak vždy velmi malá vládnoucí skupina mohla dosáhnout takových úspěchů a proč ji v tom zbývajícím drtivá většina společnosti nezabránila, ale naopak nepodnikla, až na čestnou výjimku několika disidentů, vůbec nic?

Když si představím jakýkoliv totalitní režim (nebo prostě skoro jakýkoliv konflikt, ve kterém hraje roli více než deset lidí) a podívám se na něj v menším detailu (tedy na chvíli nebudu věnovat pozornost prostředí, času, okolnostem, atd.), vystoupí obecná struktura každého takového konfliktu a všechny zúčastněné pak můžeme rozdělit do tří základních skupin. A) skupinu, která vytváří problém (z reálného života: člověk v tramvaji č.9 se svým psem blokuje průchod uličkou a když kolem něj prochází mladá dívka a nechtě se nohou otře a jeho čokla, začne jí sprostě spílat do krav, jestli prý není slepá...; nebo z reálné historie: kdy se v únoru 48 chopila moci co do počtu malá skupina komunistických politiků a začala prosazovat své cíle).

B) malá skupina disidentů (odpůrců), kteří vidí jednání skupiny "A" a rozhodnou se odporovat (v tramvaji byl nějaký duchapřítomný muž kolem čtyřicítky, který mladého ranaře se psem taktně upozornil, že když zablokuje svým retrieverem průchod vozem, nemůže se divit, že když chtějí druzí projít, setkají se logicky s problémem jestli a jak psa obejít nebo přeskochit...; v opozici proti komunistické straně se v československé historii zformovala skupina disidentů a začala klást odpor).

C) velká skupina lidí, většina, která z nějakého důvodu mlčí, "mlčící většina" (ostatní spolucestující v tramvaji č.9; ostatní občané ČSR a posléze ČSSR). A tato skupina, ačkoliv nevyvíjí žádnou viditelnou aktivitu, hraje paradoxně hlavní roli, svým mlčením totiž dává kredit té silnější ze dvou aktivních skupin. Vážný problém nastává ve chvíli, kdy získá skupina vytvářející problém navrch a převáží nad skupinou disidentů (ten kluk v tramvaji bohudík neměl přístup k ovládnutí klíčových společenských kontrolních mechanismů, jako jsou státní bezpečnostní složky, justiční systém, centra svobodného myšlení jako média a university, atd. měl jenom svého psa, který se rozhodl nehrát žádnou z aktivních rolí a nevěnoval celé věci zvláštní pozornost; KSČ tento přístup bohužel měla).

Jaký se dá o této *mlčící většině* udělat závěr? Mohu udělat závěr, který je často slyšet, a to, že jde o jakýsi šedivý průměr společnosti, která nemá vlastní názor a která se nezajímá o nic než o sebe a ignoruje to, co se jí bezprostředně netýká, to, kvůli čemu by musela vynaložit energii navíc, nebo riskovat svoje pohodlí nebo svobodu. Závěr, který se dá o takové společnosti vyvodit, zní, že pokud je většina společnosti tvořena lidmi, kteří jsou programoví ignoranti, v logice věci pak lze mluvit i o "ignorantské společnosti."

Pokud je toto pravdivý obrázek společnosti, není nijak příjemný a pokud ho přijmu za svůj a pokud mám ještě alespoň nějaký cit pro morálku, logicky budu ze společnosti zklamaný, budu vyhledávat lidi, kteří nejsou těmito ignoranty (např. disidenty) a pokusím se vůči ignorantské většině vymezit, což spontánně povede, méně nebo více, k uzavřenosti této disidentské skupiny a narýsování hranic mezi "námi" lepšími (humánnějšími, morálnějšími, svobodněji přemýšlejícími, atd.) a "jimi" horšími (stádovitějšími, ignorantskými, atd.). Pokud je tento obrázek *ignorantské společnosti* pravdivý, pak je toto vymezení na místě, což je sice smutné, ale zároveň nutné (v opačném případě totiž zbývá se k většině přidat).

Naštěstí existují i jiné úhly pohledu, které jsou možná realističtější než vidět většinu společnosti jako *ignorantskou*. (Nechci ovšem tvrdit, že chci osobně koncept *ignorantské společnosti* opustit úplně, něco na něm totiž je. Jak na existenci programových ignorantů, tak na nutnosti se určitým způsobem vymezit a zůstat zdravě kritický.)

Mlčící většinu lze ještě dále dělit na dvě skupiny, zaprvé na tyto zmíněné programové ignoranty a zadruhé na ty, kteří s okolním děním (jako porušováním lidské svobody, práv, slušnosti, atd.) nesouhlasí, ale nejednají z toho důvodu, že

nevědí jak účinně jednat, a tak jim nezbyvá nic jiného, než *tiše mlčet*. Přitom může jít o velmi slušné, zajímavé a zábavné lidi, kterých bych si bez problému vážil, kdybych je znal.

Obě skupiny jsou od sebe ve výsledku těžko rozeznatelné, protože se obě vyznačují stejnou vnější nulovou aktivitou. Na poměru jakým jsou obě skupiny zastoupeny ve společnosti, závisí můj postoj vůči společnosti. Ve společnosti *morálně indiferentních ignorantů* žít nechci; ve společnosti lidí, kteří mlčí, protože jsou neschopni jednat, mohu žít s o něco lepším pocitem.

Ovšem ani první, ani druhé není žádná velká výhra, v prvním případě totiž musím žít ve společnosti *ignorantů* a v druhém ve společnosti *neschopných*. Možná, že je ale reálná situace ještě o trochu optimističtější, když totiž uvažuji o lidech z většinové společnosti (kterým mohu rozumět jenom natolik, nakolik mám možnost se s nimi v běžném životě denně potkávat), připadají mi z mé zkušenosti jako celkem normální lidé, které prostě jenom nikdo neučil jak se umět ozvat; jak se účinně stavět proti vládnoucím ideologiím a státnímu aparátu a naopak jak se umět bránit proti persekucím policie a zkorumpované justice; jak fungují média a jakým způsobem formulovat myšlenky; na koho se obrátit a kde hledat pomoc; s kým navazovat kontakty a jak jich správně využívat; jak se organizovat, aby můj jeden hlas nevyzněl do ztracena, atd. Pravděpodobně toto většinová společnost neuměla za komunismu a neumí to ani dnes. Postrádá totiž jeden ze základních principů, na kterém schopnosti stojí, a tím jsou zkušenosti.

Nemohu sice říct, že by takovíto lidé byli ideálním příkladem odpovědnosti pro 21. století, ale mohu si jich vážit, protože jim není okolí ukradené, nejsou morálně indiferentní a pravděpodobně mají své velmi cenné cíle a sny spojené se svým normálním životem, svým normálním povoláním a chtějí v životě jednat slušně a věnovat svůj čas a energii lidem na kterých jim záleží, jako jsou jejich přátelé a rodina atd.

Závěrem, jednou z možných odpovědí na otázku proč tolik lidí mlčelo lze najít po uvážení toho, že když žiju v době totality, kde je každý odpor proti vládnoucí skupině pronásledován; když neriskuji jenom svoji svobodu, ale na mé jednání mohou doplatit druzí lidé, na kterých mi záleží, a když nemám v rukou nic, s čím bych mohl podniknout něco *inteligentně-odvážného*, co by mělo alespoň nějaké vyhlídky na reálný úspěch, pak mi nezbyvá mnoho jiných možností (pokud zrovna neuvažuji jako *hrdina* nebo jako *kamikaze*), než zůstat doma, nesouhlasit a *tiše mlčet* a doufat, že se snad brzy stane něco, co celou situaci zlepší.

Ve společnosti, která je ignorantská nebo úplně neschopná, žít nechci a nezbyvá, než se stáhnout do kruhu svobodně smýšlejících a jednajících lidí. Naopak ve společnosti, která je tvořena celkem normálními lidmi, mezi kterými jsou zastoupeni v principu slušní lidé, kteří akorát postrádají potřebné zkušenosti a schopnosti, mohu žít s mnohem větší radostí a mohu optimisticky investovat svoji energii do realizace mnoha smysluplných projektů, které tuto zkušenost zprostředkovávají.

A v tomto vidím další z úhlů pohledů, kterými se lze dívat na odpovědnost. Odpovědnost jako reálnou schopnost flexibilně reagovat na výzvy své doby, která má svůj základ v reálných zkušenostech. A v tomto také vidím aktuální výzvu pro Lumturo-rovering (i český rovering), že budeme dále navazovat na ten proud skautské tradice, která se v minulosti ukázala jako schopná se ozvat a účinně jednat. A řečeno jasně, to, v co doufám, je, že se podaří "lépe a nověji" uspořádat velmi mladou tradici Lumturo-roveringu, určit si hlavní cíle a hodnoty, na kterých ji chceme

do budoucnosti postavit a přijít se smysluplnými a dobrými projekty pro budoucí generace R&R.

Kapitola 5 Roveři&Rangers vs. Vedení, mezi diskusí a dialogem

A/ svoboda R&R

1. "Roveři se vedou sami"

Rovering je spojen s komplikovaným věkem, mění se totiž zdá se úplně všechno. A jednou z podstatných změn, která probíhá většinou bouřlivě, je změna pojetí svobody, se kterou R&R od této chvíle zacházejí. Do této chvíle, než se stali R&R, jsme je vedli my vedoucí, od této chvíle se prosazuje pojetí: "Roveři se vedou sami."

Toto bylo nejčastěji skloňované téma v diskusích o roveringu, kterých jsem se účastnil. Jenže co to znamená toto *roveři se vedou sami*?

2. Přímá a nepřímá odpovědnost za své jednání

Pokud R&R nedostanou (anebo si jednoho dne prostě sami nevezmou) svou svobodu, nic se nenaučí a nikdy nedospějí. Do teď dostávali jako děti příkazy a zákazy od rodičů a jejich pedagogů (je sice pravda, že v posledních letech už příkazy nebyly tak direktivní, jako např. za úplně mala, když na ně rodiče plivali příkazy typu "nesmis!" nebo "to, se nedělá", atp. ale i přesto, stejně byli tak trochu otroky bez pořádných práv) a dalo by se trochu nepřesně říct, že stejně jako pocházely příkazy, co mají a nesmí dělat, od jejich rodičů a dalších autorit, tak stejně tak patřily všechny úspěchy a prohry, kterých jako děti, díky těmto příkazům dosáhli, opět jejich rodičům a dalším autoritám. Protože, pokud jsem vyhrál v čemkoliv, od šachového zápasu, po dobrou známku z matematiky, kvůli tomu, že mně někdo radil, anebo mě prostě donutil se to naučit, tak mi úspěch nepatří *cele*, ale jen z *části*. Není to "moje" vítězství, ale do jisté míry patří tomu, kdo se o něj zasadil, tedy rodičovi, pedagogovi, atd. A naopak mé pády a chyby, kterých jsem se dopustil, od rozbité výlohy, přes utržený stůl ve vlaku, po zapálený strom v lese, nejsou plně odpovědností dítěte, ale opět jsou odpovědností vedoucích, rodičů, pedagogů, atd. (dítě sotva zaplatí výlohu a průvodčí a myslivci si vylejou zlost na vedení oddílu a ne na konkrétním viníkovi). Tedy dítě je za své jednání odpovědné jen částečně, protože podléhá diktátu autorit; což má své výhody i nevýhody; ale ještě nelze mluvit ani o svobodě a ani o odpovědnosti.

Jediná cesta jak naučit dítě odpovědnosti je předat mu jeho svobodu a udělat ho tak "přímo odpovědným" jak za své úspěchy, tak za své chyby. Ve chvíli, kdy už za mnou nestojí nikdo, kdo to *odskáče za mě*, my mladí si začneme uvědomovat, že některé věci za to opravdu nestojí a naopak jak moc některé věci stojí, než se jich dosáhne. Teprve když je mi konečně dána (anebo na mě spíš uvalena) moje vlastní svoboda, mohu se poprvé začít sám učit, jak se používá rozum a rozvaha; jakým způsobem chutná odvaha; kde všude a jak moc musím v životě investovat a riskovat, když chci něčeho cenného dosáhnout, atd.

Jsem pevně přesvědčen o tom, že bolestivé pády jsou v tomto věku stejně důležité jako dobytá vítězství; že souhlas R&R je stejně důležitý (ne stejně příjemný) jako jejich nesouhlas. A ačkoliv to není pro pedagogy nejlehčí období (vlastně je to pro obě strany docela krušná doba), je to doba naprosto klíčová. A když nad tím tak přemýšlím, musím uznat, že pevně stojím za myšlenkou předávání svobody z rukou vedení do rukou R&R a že chci i pevně stát za R&R v jejich raných dospělých krocích, protože vím, že to není vždy sranda.

3. Čtyři práva

Jasně řečeno, myslím:

1. že R&R mají právo na poslední slovo, své "ano" i "ne", v otázkách, které se týkají jich osobně anebo jejich roverského kmene anebo jejich roverského programu; protože jsou to nakonec oni, kteří *ponesou kůži na trh*.
2. že mají právo na víc než jenom říkat poslední slovo, ale mají také právo naplnit prostor, který je jim v rovingu dán pro jejich program, tak jak se sami dohodnou a podle toho jak si sami přejí.
3. že mají nakonec právo ještě na mnohem víc, mají právo na to, aby byli ve svých vlastních rozhodnutích, ve kterých používají svou nově nabytou svobodu, respektováni. (což je problematické, protože respekt se nezarodil od předchozích bodů nedá vynutit, ale závisí na jednotlivém pedagogovi, pokud se rozhodne mladého člověka respektovat nebo ne). Respekt chápu jako něco víc než jen vzít na zřetel, jak se R&R rozhodli. Respekt, alespoň vůči R&R, chápu jako rozumně darovanou důvěru, která není závislá jen na úspěchu či správnosti jejich volby.
4. A mají taky poslední *zvláštní* právo, které svoboda přináší, a tím je "povinnost odpovědnosti" za své jednání.

4. Uvolnit prostor

Nutný krok vedoucích vůči R&R musí spočívat v přehodnocení způsobu vedení. Je potřeba vytvořit *volný prostor*, který by mohli R&R využít a naplnit svým programem (netvrdím, že se mi toto vždy dařilo). Tedy vedoucí roverů musí tak trochu *z kola ven*.

B/ Svoboda vedoucích

1. Nový přístup? Jaký?

Co to znamená, že vedoucí *musí z kola ven*? A jak má od nynějška vypadat přístup vedoucího k R&R?

1.1. Platón?

Tak to vypadá, že pokud roverský kmen dobře funguje, není vedení téměř potřeba, "roveři se totiž vedou sami". Vedoucí ustoupili a nabídli volný prostor R&R, nemůžou jim do jejich věci už *kecat* tak, jako to dělali dříve. Nabízí se otázka, jestli je vedoucí v ideálním případě v roverském kmenu ještě vůbec potřeba?

Pokud roverský kmen bude fungovat *ideálně*, vedoucí opravdu potřeba nebude. Jenže *ideje* v tomto světě ve skutečnosti neexistují, Platón to v tomto ohledu se svojí filosofií (aniž bych chtěl zpochybňovat jeho genialitu) trochu přehnal. Nevěřím na *ideální svět* a ani na *ideální roverský kmen*. Zabývat se myšlenkou „pokud funguje roverský kmen ideálně - vedoucí není potřeba“ je jako zabývat se myšlenkou „pokud funguje společnost ideálně - policie není potřeba.“ Obojí je plýtvání časem a energií.

1.2. Job?

Naopak si myslím, že pokud roverský kmen netvoří banda neschopných R&R, tedy pokud mezi sebou mají R&R dobré přátelské vztahy a alespoň částečně se jim, při dalších povinnostech života, daří dělat roverský program, tak si myslím, že můžeme mluvit o *dobrém* roverském kmenu (a *dobré* je na rozdíl od *ideálního* reálná kategorie). V tomto ohledu do kategorie dobrého roverského kmene patří i kmen,

který jsem měl možnost vést já. A na takto chápaném roverském kmeni se, myslím, ukazuje společný prvek všech dobrých roverských kmenů: dobrý roverský kmen je plný problémů, od malých organizačních, až po velké jobovky.

1.3. Pětibodový vedoucí – jedno pojetí vedoucího

Takže zpět k otázce jestli je vedoucí vůbec potřeba. Myslím, že ano přinejmenším z organizačních důvodů, roveři by měli mít oficiální zastoupení v řadách oddílového vedení. Za druhé asi nikdo nezpochybňuje, že roverský vedoucí je pro R&R užitečný jako jakási "sekretářka" a "pojistka". Sekretářkou myslím, že upozorňuje R&R na informace, které by jim jinak unikly, nové akce, které se pořádají ve světě skautingu, jako ObRok, čekatelky, vůdcáky; upozorňuje na deadline podání grantových žádostí; když R&R zapomenou, upozorňuje, že by měli konečně udělat radu, kde by se měli dohodnout na tom, kam pojedou na roverský puťák, atd. Pojistkou myslím to, když R&R čas od času napadne opravdu stupidní nápad, kde by se zašlo příliš daleko za povolené limity, anebo kde hrozí, že se někdo zraní nebo zabije. Tedy pojistka, kdy se vedoucí roveřů, jakkoliv do té doby upozaděný, musí ozvat a zasáhnout; což by statisticky nemělo být moc často. A další dvě funkce, které může roverský vedoucí plnit, je-li ovšem dostatečně dobrý, jsou "partner" a "rádce". Partnerskou funkcí nemyslím nic jiného než, že roverský vedoucí má vést od nynějška s R&R jakýsi rovnocenný partnerský dialog. Tedy ne už, nakolik je to jen možné, autoritativní vedení, ale vedoucí, který pochopil, že R&R konečně dosáhli na práh své dospělosti a je čas se s nimi bavit jako rovný s rovnými. A naposled, úloha vedoucího jako rádce spočívá v tom, že svobodně nabízí a rozdává své rady, nevnučuje se, nevnučuje ani program, protože ví, že R&R si nic vnucit nedají a taky ví, že pokud R&R budou chtít, přijdou si za ním pro radu sami. Toto je tedy jakési *pětibodové* pojetí vedoucího roveřů (zástupce, sekretářka, pojistka, partner a rádce), které by myslím mělo být prozatím přijatelné a zároveň výhodné pro všechny.

1.4. Důvěra - R&R na to mají

Ještě jednou, jaké jsou důvody, proč takto roverský vedoucí jedná? Dva již zmíněné důvody proč je potřeba předat R&R jejich svobodu jsou, (1) protože bez toho nikdy nedospějí; za další (2) protože pokud to neuděláme, jsou-li R&R normální, vezmou si svou svobodu větším či menším násilím sami.

„Ale nehrozí reálné riziko, že si u toho mladí lidé, vážně ublíží? Nakonec realisticky viděno, nebyli by první, kteří by se nezvládli vypořádat s obtížemi dospívání a skončili zle?“ Tak na tuhle otázku je už trochu pozdě, i kdyby na to R&R ještě úplně připraveni nebyli, v každém případě nyní v tomto věku už není čas na to pokoušet se R&R nějak napravovat, věci už se daly do pohybu a není způsob (kromě toho R&R někam přivázat) jak je zastavit. Pokud se R&R nic nenaučili za posledních deset let, určitě se to nenaučí v nějakém rychlokurzu teď, a to i kdyby se vedoucí stavěl třeba na hlavu. A tedy, pokud roverský vedoucí nevede neschopné, nesvéprávné lidi, tak (3) důvěřuje R&R, že na to mají a že to zvládnou. A proto, přes realisticky viděná pro i proti, může vedoucí (4) ustoupit do pozadí, přestat do toho R&R kecat a být nadále užitečný skrze např. těch pět výše popsanych vlastností roverského vedoucího.

Tato důvěra v R&R, "že na to mají" je od jakéhokoliv pedagoga, od rodičů po školu, *strašně důležitá*, je podmínkou, bez níž to celé nebude fungovat. i se všemi z pěti výše napsanými vlastnostmi *pětibodového* roverského vedoucího souhlasím.

Jenže mi to přijde *málo*. To, co je pro mě důležité a co je myslím důležitou otázkou i pro celý česky roving je bod *ústupu vedoucího do pozadí*. To, jak tomuto bodu budeme rozumět. To, co mě léta štve, spočívá v tom, že s pokusem předat

R&R jejich *svobodu*, předáváme i naši *odpovědnost*, kterou vůči R&R máme. Máme vůči nim určitě už *jinou* odpovědnost, než jsme dlužili světluškám a vlčatům nebo skautům a skautkám. Nemám nic proti vedoucímu, který ustoupí a vytvoří tak prostor; to je nutné (a netvrdím, že se mi to vždy dařilo). Nemám nic ani proti *pětibodovému* roverskému vedoucímu, ale to nesmí být vše. Chtěl bych ukázat celý problém působení vedoucího u R&R z trochu jiného úhlu.

2. Jiný úhel pohledu: R&R na to ne-mají!

Ačkoliv je důvěra ve schopnosti R&R důležitá a trvám na ni, myslím, že velkou pravdou tohoto věku je, že na to R&R prostě *ne-mají*. Nemají, protože na to nemohou mít, protože na tomto světě není člověk, který na tyto problémy má. Jediná cesta, kterou vidím, jak tyto problémy zvládnout, je prostě zaprvé "vydržet a nevzdat to" a zadruhé problémy "přerůst". Protože tyto problémy nemají řešení. (Jak totiž můžete vyřešit vztah??? Já znám jen dva způsoby jak vyřešit partnerský vztah, jedním je fyzická likvidace partnera a druhým manželství a v obou případech si zadělávám na mnohem horší problémy; lehčí verze likvidace partnera je likvidace vztahu, což sice může být často nejlepší řešení, ale není dobré ho opakovat věčně). Problémy se dají *přerůst* tím, že se ukáže ještě jiná důležitější rovina životních hodnot, ve srovnání s níž jsou problémy R&R (nechci to nijak zlehčovat), „méně vážné“. Tedy své *vážné problémy*, které normální mladý člověk řeší, které se mu sypou přes hlavu, od vztahů, současné školy, budoucí školy, málo času a mnoho mnoho dalšího se při setkání s *dospělejší* rovinou vidění světa stávají snesitelnější, protože je mladý člověk přestane brát tak vážně, přestane do nich investovat tolik energie (a ony tím pádem přestanou být středem jeho světa) a naopak se začne zajímat o vážnější a reálnější věci. A to je druhý krok na cestě k dospělosti.

2.1. Úkol R&R a úkol pedagogů

Tedy, pokud jsou R&R normální, potýkají se s problémy, které proti nim mají drtivou převahu a jediné, co si myslím, že by měli v tomto věku R&R dělat, je snažit se o to, aby tento svůj boj nevzdali a nespokojili se s průměrností. Myslím, že oni sami by se neměli příliš brzy snažit "přerůst" problémy, ani se pokoušet stát příliš brzy dospělými, protože to je prací jejich pedagogů, rodičů, atd. R&R sami by se měli snažit nenechat se tím vším zlomit, důvěřovat *si i navzdory*, někde hnusně zbaběle *neodbočit* a nevzdat celou partii příliš brzy. Jejich úkolem je již zmíněné zaprvé "vydržet a nevzdat to". Naopak úkolem jejich pedagogů, kteří musí být nutně starší a nutně trochu dál, je ukazovat R&R ještě jiné perspektivy a podporovat je.

Tímto nechci říct, že by se vedoucí roverů neměl umět upozadit a přenechat dostatečný prostor pro R&R samotné. Nechci říct, že by měl vedoucí do programu a vnitřní diskuse roverů *furt kecat*. Chci jen říct, že heslo "roveři se vedou sami", zasluhuje mnohem více pozornosti a nemělo by být povrchově chápáno jako výzva k rychlému ústupu vedoucího i s jeho odpovědností do pozadí.

3. Nikoho jsem se neprosil

Vše co jsem napsal má alespoň jeden podstatný háček, a tím je postava vedoucího roverů (v tomto případě jsem to byl já). Totiž na tom, že je dobrý vedoucí užitečný, na tom by se shodli asi všichni, ale co ospravedlňuje mě, abych se do pozice dobrého vedoucího stavěl já sám?

Nemám jinou než nedokonalou odpověď, že jsem se o pozici vedoucího roverů nijak neprosil, prostě to díky společným létům v oddíle vyplynulo a já jsem se snažil dělat program podle svých nejlepších schopností a vědomí. V opačném případě se nabízí možnost na vedení roverů rezignovat pod omluvou, že to pro R&R bude asi nejlepší. První případ, tedy, že se vedoucí R&R pokouší o co nejlepší práci podle svých nejlepších schopností, není vždy dokonalý, ovšem druhý je ještě horší, protože jako řešení volí neudělat nic.

3.1. Nikomu nechci radit

O.k. mohu, myslím, říct, že je lepší volit cestu aktivního vedení R&R namísto rezignace, jenže i přes to mi zní naprosto nepřijatelné a směšné, abych se odvážil radit R&R v jejich hlubších otázkách. To jako vedoucí, kterého od R&R dělí jen několik let a spojují mě s nimi podobné problémy, dělat nemůžu. Na otázky, které si mladí R&R kladou, v mnoha případech odpovídat nemůžu, nechci a naštěstí po tom není ani poptávka.

(Toto patří do rukou starších zkušenějších vedoucích, kterých se ovšem oddíl, jak se mi zdá, nedostává; neříkám, že nejsou, říkám jen, že nejsou na dosah. V tomto ohledu se pak komplikuje otázka, jak se máme pokoušet o výchovu k *dospělosti*, aniž bychom zapojili do této práce skutečně dospělé skauty? Z čehož logicky vyplývá, že se pak do pozice rozhodování v otázkách, kde nejsme kompetentní, musíme chtít nechtít stavět my mladí vedoucí sami, čímž je práce dvojnásobně těžká.)

Je ještě naštěstí jiný způsob jak mohu být i jako nezkušený vedoucí užitečný, aniž bych se pokoušel nekompetentně radit R&R, a tím je podílet se na vytvoření programu, ve kterém se budou moci R&R setkat s lidmi, hodnotami, prostředím, atd. které budou sami o sobě odpovědí na mnoho otázek, které si mladí lidé spontánně kladou. Důležité věci totiž často ani ústa nepotřebují, protože, když se s nimi člověk osobně setká, jsou často srozumitelné i beze slov.

4. Úkol vedoucích

Odpovědnost vedení spočívá primárně v tom odpovědně vést. Ne, že by program vedení spočíval jen v práci při vedení oddílu, naopak někdy je u toho spousta legrace (a někdy až moc), ale jaksi náš hlavní úkol spočívá primárně ve vedení oddílu. Lapidárně řečeno: vedení je v oddíle od toho, aby vedlo, a to ne jakkoliv, ale aby vedlo *pořádně*. Z toho logicky vyplývá zaprvé, mít jasno v hodnotách a cílech oddílu a zadruhé, tyto hodnoty a cíle realizovat a hájit.

Toto funguje bez větších problémů u vlčat (nikdo z vlčat se totiž nehádá, jestli je zákaz kouření na táboře porušením základních lidských práv a zločin proti lidskosti), ale otázka pravidel se znova vážně otevírá u R&R. A zde se snad více než dříve u vlčat ukazuje povinnost vedení respektovat svobodu druhého člověka. A když se tento křehký vztah poruší, všichni normální roveři vzplanou a oheň je rázem na střeše a rychle se šíří celým oddílem (mám s tím své zkušenosti a několik bolestivých popálenin, někdy způsobených, někdy nezpůsobených vlastní vinou)

4.1. Odpovědnost celého vedení za program oddílu

Stejně jako je vedení odpovědné za kvalitní program u vlčat, je odpovědné i za kvalitní program v rovingu, jenže v obou případech jiným způsobem. Zatímco u vlčat je skoro vše v pravomoci vedoucího vlčat, v rovingu je to komplikovanější, zaprvé vše už není v pravomoci roverského vedoucího a zadruhé, (zaměřeno konkrétně na náš oddíl) pro to, aby se se současným nastavením rovingu něco

udělalo, bude potřeba (kromě nezbytné práce samotných R&R a jejich vedoucích i) participace ostatních oddílových vedoucích v diskusi o Lumturo-roveringu a z ní vyplývající společné rozhodnutí.

Nabízí se otázky, zaprvé „proč? Copak nemá být program roveringu v rukou samotných R&R? Odpověď zní: "má", ale na tuto otázku se pokusím odpovědět až za chvíli (v oddíle C/ v bodě 2).

A za druhé, „proč? Není to přehazování příliš horkého bramboru, který byl příliš horký na mě, do rukou celého vedení, které má už nyní svých problémů dost?“ Moje odpověď zní: nejde o přehozený brambor, protože otázka po aktuálnějším chápání roveringu je palčivou otázkou celého českého roveringu (což je myslím vidět na českých roverských akcích, i přesto, že některé jsou podle mě dobré, je na nich, alespoň podle mě, vidět, jak moc se český rovering snaží najít svou novou tvář), od Střetu, přes roverské vůdcovské zkoušky, po ObRok, atd. Myslím, že mohu oprávněně tvrdit, že český rovering je (přes obrovskou práci, kterou odvedli a odvádějí někteří z lidí, kteří se o rovering zajímají) v plenkách a pokud má ze svého *infantilního* věku povyrůst, musí se vést otevřená diskuse. Pro náš oddíl to znamená vést diskusi nejprve mezi naším *celým* vedením oddílu a R&R, resp. těmi vedoucími a R&R, které to zajímá.

4.2. Jak chápat rovering?

Pro vedení se konkrétně otevírají otázky, jestli bude svou pasivitou ukazovat, že se jich R&R netýkají (což, jsem si jistý, by část R&R ocenila), nebo naopak přijde s tím, že se jich R&R týkají a že jim o ně jde. Další otázkou je, jestli budeme chápat rovering jen jako před-stadium před "vedoucími" v oddíle, které je poslední možností užít si svobody, než na R&R bude uvaleno jeho vedení. Tedy jinými slovy, jestli vedení bude chtít být alespoň částečně součástí diskuse při tvoření programu R&R, anebo přenechá vše v rukou R&R samotných. A naposled, jestli budeme chápat rovering jen jako „vycpávku“ a pomoc pro vedení v oddíle u vlčat světlušek, atd. nebo se pokusíme nabídnout R&R navíc také kvalitní program odpovídající jejich věku a výzvam, které jejich věk přináší.

Myslím, že je na místě říct, že R&R jsou vždy ti stejní lidé, kteří se za *chvíli* (rok či dva) stanou vedoucími, a proto na ně padnou *všechny nedořešené problémy*, které jsme my, nynější vedoucí, nebyli schopni vyřešit. Tedy pokud je dnes aktuální otázkou jak nastavit rovering a položit tak jasnější základ pro budoucí generace R&R a my se této otázce nepostavíme čelem, *de facto*, se stoprocentní jistotou, přenecháváme problém na budoucí generaci, která přijde po nás.

Myslím, že (aniž bych zpochybňoval *1. právo* R&R: svobodně odmítnout cokoli co se týká jejich osobně nebo jejich roverského programu) je namístě, aby v každém oddíle existovaly jasné cíle sankcionované vedením, které jasně a srozumitelně říkájí co si vedení pod roveringem představuje. Tedy jinými slovy rovering by měl být nastaven ze dvou stran, zaprvé ze strany R&R samotných, kteří při tom budou uplatňovat svá čtyři práva a z druhé strany vedením, které bude po společné debatě schopno ukázat „rámcově“ své pojetí.

Proč „rámcově“? Protože mi jde o to, aby se vedení shodlo na základním rámci (cílech a hodnotách) roveringu, ne na detailním plánu, co by kdy, kde a jak měli R&R udělat. Mám na mysli to, aby pro budoucí generaci R&R byl k dispozici vedením oddílu vypracovaný vyvážený koncept roveringu, který bude co možná nejjasněji ukazovat, že R&R by měli mít (1) svůj čas na sebe (viz např. roverské schůzky *á la* gurmánský večer, který byl podle mě skvělý), ale měli by mít i (2) program spočívající ve spoluvedení oddílu (který alespoň polovina z R&R už nyní plní bravurně); že by

R&R měli mít prostor (3) užívat si tábora a mít svá privilegia (a třeba chodit spát později než ostatní nebo třeba vůbec jestli nechtějí), ale zároveň by měli naplňovat podkategorii skautingu, kterou nazývám (4) *kategorií odpovědnosti*, tedy zakomponovat do svého celoročního programu 2 víkendy věnované tematům *blízkého skautingu* a 14 dní roverského puťáku věnovaných *vzdálenému skautingu*. Jde mi o *rámec*, ne o to říkat R&R co mají konkrétně ve svých programech dělat, to totiž musí spočívat na kreativitě a svobodě R&R samotných.

5. Některé další otázky

5.1. Zahozená práce?

Ještě jednou k otázce svobody R&R. i když se vedení sejde a dá dohromady rámcový program toho jak si Lumturo –rovering představuje a ten předloží R&R k další společné diskusi, nehrozí, že R&R celý program s odvoláním na svoji svobodu odmítnou?

Nevím jak budoucí R&R, ale z mých zkušeností s R&R, musím odpovědět, že to nejen hrozí, ale že by to bylo i celkem pravděpodobné, přinejmenším v několika bodech. Má pak tedy smysl se vůbec scházet a trávit hodiny a hodiny společnými diskusemi mezi vedením a R&R? Nebylo by lepší celou záležitost nechat ve stavu tak jak je nyní? Protože, zaprvé, R&R stejně momentálně alespoň oficiálně v oddíle neexistují a zadruhé, budoucí R&R třeba celý rovering pojmu jinak sami od sebe a ušetří nám tím možná práci; nebylo by tedy lepší si počkat? Upřímně si myslím, že nebylo. Protože to, že by mohl být dobře připravený program Lumturo-roveringu odmítnut, není dostatečným důvodem pro to, abychom se o jeho formulaci vůbec nepokusili. A to i přesto, že i když nemusíme být napoprvé úspěšní a vše se může jevit jako plýtvání energií a časem, myslím, že oddíl to svým R&R dluží. A myslím si, že to oddíl svým R&R dluží proto, protože za tu námahu R&R vždy stojí. Nemůžu totiž nikoho nutit, aby dobře rozpracovaný a připravený koncept realizoval, ale mohu se za sebe pokusit udělat své maximum.

A tady se také ukazuje odpovědnost, kterou za R&R roverský vedoucí má. Nejde už o diktát shůry, ale o: respekt před právy R&R, který se ale nezastavuje na první překážce a nekapituluje, ale naopak snaží se stavět důležité věci stále a znova na oči a obhajovat je a prosazovat.

5.2. Není to nakonec znova to samé? Nekecáme jim do toho akorát?

Roverský program je naprosto jistě věcí R&R, a pro to, aby fungoval, bude stoprocentně potřeba, aby se samotní R&R dohodli mezi sebou na tom, co chtějí a nechtějí. Ale na protilehlé straně je druhá naprosto jistá věc a tou je, že: rovering a jeho pojetí je naprosto jistě „i“ věcí oddílu a je tedy naprosto v pořádku, aniž by se jednalo o nepatřičné zasahování do svobod R&R a aniž by to mělo kohokoliv urážet, že vedoucí, kteří reprezentují oddíl, mají být schopni jasně ukázat, co si pod oddílovým roveringem představují a jaké jsou podle nich základní cíle a způsob fungování roverského kmene.

C/ Prolínání dvou svobod

1. Dvě svobody

Máme tu dvě nepopiratelné svobody. Zaprvé vedoucí, konkrétně roverské vedoucí, kteří na R&R tlačí a snaží se, aby se dělal kvalitní smysluplný program. A na druhé straně barikády stojí druhá nepopiratelná svoboda samotných R&R, která má své vlastní, často neméně pravdivé, vidění světa a zároveň před sebou velkou výzvu svého věku objevit sebe sama, své schopnosti a své možnosti. Když se tyto dva ne nepodobné, ale přesto rozdílné světy setkají, musí to nutně vést ke konfliktům. A zdá se mi, že tato *konfliktnost* není ničím špatným, ale naopak, udrží-li se v mezích, něčím velmi *zdravým*. A tedy logicky, zdá se mi také, že pak ani nutné občasně konflikty nejsou něčím špatným, čemu by se jak R&R, tak vedoucí měli nutně za každou cenu vyhýbat, ale (je-li to na místě) *odvážně* (snad i *radostně*) do nich vstupovat a při společném vzájemném "rozbíjení" a "roztřásání" (což je etymologický význam slova "diskuse") společně hledat odpovědi na důležité otázky.

Snad jen pro úplnost (abych nebyl obviněn z toho, že si libuji v hádkách jen pro hádky samotné) je třeba zmínit, že vedení R&R nemůže jít ruku v ruce jen s diskusí, ale je zde prostor také pro společný ne-násilný přátelský rovnocenný dialog.

2. "Roveři se vedou sami" – moje odpověď

Konečně se mohu pokusit o odpověď na to, jak chápu heslo "roveři se vedou sami." Když za sebe mladý člověk nepřevzme odpovědnost a nezačne říkat své vlastní ano i ne, nikdy nedospěje. R&R jakožto mladí lidé působící ve skautském oddíle, musí převzít odpovědnost za sebe i svůj program, své myšlení i jednání, za to jestli svůj program odmítnou, přijmou nebo předělají. A stejně tak by měli vědět (alespoň nakolik to jde), co oni sami chtějí, jestli potřebují v nějakém bodě pomoc, anebo naopak kde chtějí více prostoru. Takto chápu roverské heslo "roveři se vedou sami"; ale nikde v něm nevidím napsáno, že by roverský vedoucí neměl být aktivní, upozorňovat na slabiny programu, nesouhlasit nebo nenabízet nové pohledy na věc. V tomto ohledu se stavím ostře proti pochopení roverského vedoucího "jen" jako *pětibodového* vedoucího, který si zvolí pasivní přístup a *de facto* ústup stranou.

3. Čtyři práva – čtyři odpovědnosti

Je pravda že roveři&rangers:

- 1. mají právo na poslední slovo, své "ano" i "ne", v otázkách, které se týkají jich osobně anebo jejich roverského kmene anebo jejich roverského programu; protože jsou to nakonec oni, kteří ponesou kůži na trh. – ale toto roverské poslední slovo z vedení nesnímá odpovědnost dobře plnit svoji primární povinnost: dobře vést; a tedy i mít jasno v tom jaké jsou aktuální cíle vedení oddílu ve vztahu k rovingu, jaké jsou slabiny a jaké možnosti; a mít připravený vypracovaný plán pro dosahování těchto cílů.*
- 2. mají právo na víc než jenom říkat poslední slovo, ale mají také právo naplnit prostor, který je jim v rovingu dán pro jejich program, tak jak se sami dohodnou a podle toho jak si sami přejí. – ale toto právo volně zacházet se svým programem a rozhodnou-li se tak, třeba i svobodně zahazovat svoji svobodu, z vedení nesnímá odpovědnost vždy a stále znovu, trpělivě a neúnavně upozorňovat R&R, je-li jejich program v rozporu se zdravým lidským citem a rozumem a smysluplně dělaným rovingem.*

3. *mají nakonec právo ještě na mnohem víc, mají právo na to, aby byli ve svých vlastních rozhodnutích, ve kterých používají svou nově nabytou svobodu, respektováni; což chápu jako něco víc než jen vzít na zřetel, jak se R&R rozhodli, ale spíše jako rozumně darovanou důvěru, která není závislá jen na úspěchu či správnosti jejich volby. – ale tento respekt z vedení nesnímá odpovědnost vstupovat s R&R do vážných nebo třeba i vostrých diskusí a hledat skutečně dobré řešení.*
4. *mají taky poslední právo, které svoboda přináší, a tím je "povinnost odpovědnosti" za své jednání. – a právě toto právo znovu a znovu zavazuje celé vedení oddílu, aby se i přes náročnost celé věci scházeli, otvírali spolu znova a znova těžké otázky a diskutovali o nich a přicházeli s řešením jakým způsobem lze dnes nejlépe nastavit Lumturo-rovering tak, aby se v něm R&R mohli se svou odpovědností co nejlépe sekávat a učit se z ní.*

Kapitola 6 Závěr

Cílem této práce je primárně otevřít diskusi na tema Lumturo-rovering. Jak jsem se pokoušel ukázat, roverská problematika je vzájemně propletena nejen s R&R, ale i s oddílovými vedoucími. Pokud se (hlavně) R&R, anebo vedení *šprajcne* možnosti pro vytvoření *novějšího* roverského programu se znatelně zmenší. Pokud se má povést posunout věci o krok dál, budou se muset obě skupiny chopit iniciativy a začít jednat.

Vedle otázky roveringu je otázka „vedení“, podle mého názoru, jednou z nejaktuálnějších výzev, před kterými Lumturo v současnosti stojí a je svým obsahem neméně složitá. Jedna z nadějných cest, kterou vidím, spočívá v tom, že podaří-li se úspěšně postavit tematu roveringu, podaří se zároveň zpětně vrhnout světlo na otázku *vedení*.

Problémy Lumturo-roveringu jsou způsobeny hlavně tím, že na ně ostatní vedoucí nedohlédnou, protože rovering je pro většinu vedení příliš vzdálený a je považován (do *jisté míry* správně) za něco, co je věcí samotných R&R a jejich dvou vedoucích.

Před rokem jsem se na malé koncepční radě, která se odehrála ve třech hodinách v klubovně, pokusil téma nadhodit, bylo mi celkem pochopitelně řečeno, že na to není čas (což opravdu nebyl) a ať si to nechám na koncepční radu za půl roku. O půl roku později sedím v malé místnosti přeplněné současným vedením s připravenými návrhy, ale k mému překvapení se otázka roveringu přesouvá z druhého bodu programu z dopoledne, kdy všichni vedoucí byli při plné síle a pozornosti, na předposlední místo na pozdní odpoledne, kdy už všichni koukáme jak sůvy z nudlí. Na pořad se dostala místo ní jiná důležitější témata, takže nyní přesně víme, kdo, kdy vypere závěsy v klubovně a která skupinka bude který týden vysávat, která vytírat a jak se poperem s velkou výzvou současnosti: už víc než rok trvajícím problémem plastových třídilných mini-popelnic, ve kterých se neustále vrší a posléze z nich přetéká tříděný odpad, který nikdo zdá se nechce vynášet. Ačkoliv si velmi vážím aktivity dívčí části oddílu, která, kromě jiných báječných věcí, ve svém volném čase vyrobila krásné barevné závěsy (díky nimž teď naše klubovna vypadá mnohem útulněji a program je zde příjemnější), tema záclon, úklidu nemožných popelnic značky IKEA, atd. nesmí mít i přes svou důležitost přednost před skutečně důležitými otázkami, o kterých bychom měli společně vést diskusi.

Nastavení roveringu a definice jeho cílů musí vycházet ze společné diskuze všech R&R a oddílových vedoucích, kteří o to mají opravdový zájem. Mohu jen zopakovat, že to budou vždy ti samí lidé, kteří jsou dnes R&R, kteří *zanedlouho* převezmou očiště oddílu a budou celý oddíl řídit. A problémy, které dnes nevyřešíme my, budou muset zákonitě řešit generace vedoucích po nás.

Ačkoliv si myslím, že mají oddíloví vedoucí v diskusi o roveringu co nabídnout, jsou to sami R&R, se kterými celý rovering stojí a padá.

Posledními slovy, cílem této práce rozhodně není zatížit Lumturo-rovering dalšími povinnostmi a úkoly, kterých máme každý z nás už teď dost. Nechci nikomu kazit radost ze života ani otravovat dobré ovzduší v oddíle přetěžováním důležitosti odpovědnosti. Pokud by se z roverského kmene vytratila radost ze společné práce a přátelská atmosféra, je s roveringem konec, bez ohledu na to, jestli se povede do programu zakomponovat 2 víkendy a 14 dní věnované tematům *blízkého a vzdáleného skautingu*. A i když jsem k některým věcem v oddíle kritický a myslím, že se v současnosti nabízí možnost, jak je dělat lépe, jsem vzato kolem a kolem s

oddílem, ve kterém jsem strávil bezmála deset báječných let, spokojený a mám z něj radost.